

XVII. évfolyam
8. szám
ROMALAP
2009. augusztus
Ára: 300 Ft

Granasztói György:
**A cigányság ügye többé nem lehet
politikai ellentétek játéka**

LD
„LUNGO DROM”

HOSSZÚ ÚT

Augusztus 20. Szent István királyra emlékezünk

Magyarországon minden év augusztus 20-án *I. István király* szentté avatásának napját ünnepeljük. Szent Istvánra való emlékezésnek ugyan ezeréves hagyománya van, augusztus 20-a, mint nemzeti ünnep azonban mégis rövid múltra tekint vissza. Az államalapítás ünnepe a körmenetből nőtte ki magát a XX. században. Az idők folyamán nevezték Szent István, az államalapítást, az alkotmány, az új kenyér és a Szent Korona ünnepének.

*„Dicső István, nagy királyunk,
Téged ég s föld magasztal,
Téged tisztel kis országunk,
Első szent urának vall.”*
(Faludi Ferenc:
Szent István királyhoz)

úton hajtotta uralma alá, a lázadásokat pedig leverte. Uralkodása alatt a magyar törzsek szövetségéből létrehozta az egész Kárpát-medencére kiterjedő keresztény magyar államot és az ezer éves magyar törvénytár az általa alkotott törvényekkel kezdődik. Ő szervezte meg a magyar keresztény egyházat.

A körmenet kialakulása

A középkorban az egész Kárpát-medencében élt Szent István kultusza, amely a török hódoltság alatt eltűnt. A kultusz fontos eleme volt a *búcsújárás* és az Aranybullában (1222) is meghatározott *„szent király ünnepe”*, amelyet Székesfehérváron tartottak, bár kezdetben nem augusztus 20-án.

1342-től, *Nagy Lajos* uralkodásától kezdve Szent István ünnepének napja, a keresztény magyar államalapítás emléknapja, a legősibb magyar ünnep, egyházi ünnep volt.

A *Szent Jobb* ereklye *Mária Teréz* korában, 1771-ben Raguzából (ma Dubrovnik, Horvátország) került Bécsbe, majd Budára, új fejezetet nyitva a katolikus ünnep számára. Az ereklyét a királynő rendelete értelmében évente hat alkalommal lehetett közszemlére állítani, mely alkalommal egyike augusztus 20-a volt. A rendelet egyben *nemzeti ünnepnek minősítette Szent István napját*. Az intézkedés ellenére az ünnep nem vált rögtön az ország egységét kifejező szim-

bólummá, ennek alapjait csak az *1818-ben először megtartott körmenet* fektette le. *József nádor főherceg* 1819-ben rögzítette a körmenet szabályait, és egyben kötelezte a többség képviselőit az ünnepen való részvételre. A körmenet azonban a forradalomig mégis elsősorban egyházi, a budai és pesti híveket mozgósító esemény maradt, amelynek egészen a második világháború végéig a budai vár adott otthont, nem pedig a pesti belváros, ahogyan napjainkban.

A megemlékezés történetében az 1848-49-es szabadságharc után több mint tíz éves kényszerszünet következett be, mivel a Bach-korszak betiltotta. Az enyhülés vetett véget a tilalomnak 1860-ban. Ezután augusztus 20-a egyre népszerűbbé vált, a körmenetet országos érdeklődés kísérte.

Augusztus 20., mint nemzeti ünnep

Az első világháborúban és az azt követő években a nagyszabású ünnepségek ismét elmaradtak. Néhány évnek kellett eltelnie, hogy a kialakult új politikai rendszer megfogalmazza önmagát és ennek megfelelően alakítsa az államiságot szimbolizáló ünnepet. A Horthy-rendszerben fektették le augusztus 20-ának, mint nemzeti ünnepnek az alapjait. A korábbi szokások közül *megőrizték a Szent Jobb körmenetét, a lóversenyt*, amelynek téje a Szent István-díj volt és az *ünnepi mulatságot*, amelyet rengeteg programmal bővítettek ki. Az új és a ma is létező szokások közé beemelték a *tisztatavaszt*, az *ünnepélyes őrsváltást*, a *néphagyományok ápolását* és a *tűzijátékot*.

Szintén az államiságot szimbolizálta a budapesti Szabadság téren 1928-ban *felavatott ereklyés országháza*,

ROMA LAP
Megjelenik
havonta.

Megjelenik havonta a Magyarországi Nemzeti és Etnikai Kisebbségi Közalapítvány támogatásával. Kiadja: az „Oktatási és Továbbképzési Központ” Alapítvány 5000 Szolnok, Aranka utca 3. – Telefon: 06-56/420-110 – Fax: 06-56/514-331 – Levelezési cím: 5000 Szolnok, Aranka utca 3. – e-mail: otk77@citromail.hu – Internetcím: www.lungodrom.hu
A lapot szerkeszti a szerkesztőbizottság. – Tervezőszerkesztő: Gudmon András

Felélős kiadó: Farkas Flórián

Címlapon: Granasztói György – Fotó: LD archívum

Nyomdai munkák: KARCAGI NYOMDA KFT.

Felélős vezetők: Márkusné Tankó Orsolya és Nagyné Tankó Tímea ügyvezető igazgatók

ISSN 1216-982X

amely a megemlékezések központi helyszínévé vált. Talapzatát a történelmi Magyarország jelentősebb pontjairól összegyűjtött földből építették. A következő években több száz településen avattak országzászlókat, ezek a történelmi Magyarország egységét hirdették.

Miközben Szent István ünnepe a revíziót, a határok módosítását, a korszak legfontosabb követelését jelenítette meg, fontos szerep jutott a szórakozásnak. A több százezres nézősereget évről évre bőséges program várta: dalmokverseny, ökörsütés, táncmulatság, légi bemutató, sétahangverseny, sportesemény, virágkorzó, cirkusz, tárogatókoncert. Két meghatározó eseményt érdemes kiemelni: a tűzijátékot és a Gyöngyösbokrétát. A 19. században már tartottak tűzijátékot Szent István napján, azonban a szokás 1927-től vált menetrendszerűvé. A Gellért-hegyről kilőtt rakéták fényeit a rakpartról és sétahajókról csodálták az ünnepségre kilátogatók. **A Gyöngyösbokrétát a népművészet beemelését biztosította.** Az 1931-ben létrehozott szervezet táncokat és más népszokásokat mutatott be autentikus módon, vagyis nem művészek, hanem parasztemberek előadásában.

Augusztus 20., mint nemzeti ünnep a Horthy-rendszerben vált a magyarság egyetemes ünnepévé. 1938-ban, Szent István halálának 900. évfordulóján **Szent István emlékét törvénybe foglalták, 20-át pedig nemzeti ünnepnek nyilvánították.** 1938. augusztus 20-án 800 ezer ember jelenlétében került sor az addig legnagyobb szabású Szent Jobb-körmenetre. 1944-ig minden év augusztus 20-án a Budavári Palota Udvari Várplébániájától a Nagyboldogasszony templomig haladt a menet. Ez alkalommal nem csupán Budapesten, hanem minden nagyobb városban fölmutatták az ereklét, amely arany különvonaton utazta be az országot. Az államalapító királyról nemcsak határon túl, hanem a kivándorolt magyarok is megemlékeztek. Az ünnep egyben turisztikai látványosság is volt, hiszen több ezer külföldi érkezett Magyarországra a látványos programokra.

Az alkotmány ünnepe

Gyökeres váltás a diktatúra kiépülésével, 1948-ban következett be. Az ünnep ezen újabb fejezete csak részben jelentet törést, mert a régi elemek közül többet is felhasználtak, csak a külsőségeket alakították át. Megmaradt a tisztavatás, de a Ludovika Akadémia helyett a Honvéd Kossuth Akadémia növendékeit avatták fel. Megtartották a tűzijátékot is, ezen felül bábszínház, kultúrműsor, díszelőadás és hasonló mulatság szórakoztatta a népet. A **körmenet** viszont a kommunizmus berendezkedése után a Bach-korszakhoz hasonlóan ismét **töltőtáncra került**, ezúttal negyven évre.

Az ünnepnek új nevet adtak. Addig **Szent István napnak** hívták leggyakrabban augusztus 20-át. Először a szent kifejezés tűnt el, majd 1948-ban megszületett az **új kenyér ünnepe** elnevezés, mint központilag előírt szóhasználat. A kifejezést azonban hamar felváltotta egy újabb elnevezés, **az alkotmány ünnepe**, ugyanis 1949. augusztus 20-án lépett életbe az alkotmány.

Augusztus 20. a Kádár-rendszerben

Az ünnep új arculatot a munkás-paraszt szövetség megjelenésével kapott. A Kádár-kormány 1956. november 4-én rádióban beolvasott közleményében Magyar Forradalmi Munkás-Paraszt Kormányként definiálta önmagát, ennek megfelelően **minden évben munkás-paraszt találkozót tartottak.**

Lényeges elemként jelent meg az ünnepen **az avatás:** pályaudvart, iskolát, gyárat, üzemet, szállodát, lakótelepet,

utat avattak, egy évfordulóra több meglepetés is jutott. Megtorpanás a nyolcvanas évek derekán rajzolódott ki, amikor a gazdasági helyzet csak kisebb költségvetésű újdonságok – játszótér, tornaterem – átadását engedte meg.

A szórakoztató műsorok repertoárja a hatvanas évek közepén bővült látványosan, többek között újjáéledt a tűzijáték, egyre jelentősebb lett a vízi és légi parádé. Folytatódtak az olyan hagyományok is, mint a zászlófelvonás és a tisztavatás a Kossuth téren, a néphagyományok bemutatása és a szórakoztatás.

Augusztus 20-át ekkor hármass ünnepnek: az államalapítás, az alkotmány és az új kenyér ünnepének tekintették. Változás, hogy István király személye ismét felbukkant, de szigorúan a szent jelző említése nélkül. A **körmenet** továbbra is **tabu volt**, egészen **1989-ig**, amikor negyven év után ismét megrendezték a Szent Jobb körmenetet a Bazilikánál.

Az ünnep menetrendje nagymértékben hasonlított a korábbi rendszer forgatókönyvéhez, persze a külsőségek megváltoztak. A hivatalos program a zászlófelvonással indul, majd a tisztek felavatásával folytatódott a Kossuth téren, akik már nem ökölbe szorított kézzel, hanem két ujjukat fel tartva tettek esküt. A felavatott tisztek elvonultak az országzászlók, köztük az 1956-os forradalom lobogója előtt. Nem hiányozhatott a hang- és fényeffektusokkal kiegészített tűzijáték, a vízi- és légi parádé, valamint a nyolcvanas évek közepén megszületett mesterségek ünnepe a budai várban. A **körmenet a Bazilikánál zajlott**, a szertartásnak immáron ki-hagyhatatlan eleme a **kenyérszentelés**.

1991-ben törvénybe iktatták augusztus 20-át, mint hivatalos állami ünnepet. 1996-tól pedig ismét átadják a kiváló és érdemes művész elismeréseket.

Jelentős ünnepségek az ezredfordulón voltak: **2000-ben avatták ortodox szentté István királyt**, kibővítették a körmenet útvonalát, valamint **2000. augusztus 20-án indult a millenniumi év** és a következő esztendő ugyanazon napján ért véget.

A virágkarnevál

A virágkarnevál megrendezése Debrecen városában szorosán kötődik augusztus 20-ához, idén 40. alkalommal rendezték meg. Mára már hagyományos fiesztává fejlődött ki, a nagylétszámú város legnépszerűbb turisztikai rendezvénye. Az eredetileg egy napos rendezvény napjainkban már egy teljes hétig tart, különböző programokkal, koncertekkel és közel félmillió látogatóval. A rendezvények kapcsolódnak a környéken lévő települések szokásos ünnepeléséhez, és más nevezetes rendezvényekhez (pl.: a hortobágyi hídi vásár).

A virágkocsikat virágok tízezreiből építik fel, melyek mindig egy témát ölelnek fel. Minden kompozíciót egy-egy speciális, erre a célra készített teherautó szállít, melyre először a téma vázát készítik el vasváza dolgozott fából, hungarocellból és más segédanyagokból, majd ezekre erősítik a száraz- és élővirágokat. A vágott virágokat – frissességük megtartása érdekében – csupán 19-én éjszaka tűzik fel, augusztus 20-án reggel 6 órakor már teljes pompájukban kell díszelniük! A nyitókosci minden évben hagyományosan a Szent Koronát ábrázolja, a további kompozíciókban mindig látható valamilyen mesebeli téma (pl. a Lúdas Matyi) és általában valamilyen aktuális témát is megjelenítenek.

A hónap hírei • A hónap hírei

Illusztráció:
LD archívum

centrációs táborban 1944. augusztus 2-án éjjel számolták fel végleg az úgynevezett cigánylágert, és küldtek három ezer embert, köztük gyermekeket, nőket a halálba. [...]

„A GYILKOSSÁG-SOROZAT NEM CIGÁNY-ÜGY”

❖ A romák megvédése becsületbeli ügy, az egész társadalomnak szolidaritást kell vállalnia a cigány közösséggel. Magyarország a roma állampolgárai mellett áll – jelentette ki a köztársasági elnök. [...]

Robbanásig feszült a helyzet Magyarországon a romagyilkosságok miatt, a magyar állam minden rendőri és szervezeti segítséget megad a cigányság védelmére érdekében – mondta *Sólyom László* államfő. [...]

Szerinte a gyilkosság-sorozat nem cigány-ügy, egész Magyarország stabilitását érinti. A romák megvédése becsületbeli ügy, az egész társadalomnak szolidaritást kell vállalnia a cigány közösséggel. Magyarország a roma állampolgárai mellett áll ebben az ügyben – jelentette ki hozzátéve, hogy a történeteket nem lehet kisebbíteni, csak elítélni, „erre nincs feloldozás”.

CIGÁNYPASZTORÁCIÓS IRÁNYELVEK PAPOKNAK

❖ *Székelly János* püspök, a Magyar Katolikus Püspöki Konferencia cigánypasztorációs bizottságának vezetője júniusban küldte el a plébánosoknak „Irányelvek a cigánypasztorációban” című körlevelét, amely irányt mutat és egyben bátorítást ad a romák evangelizálására. A dokumentum kitér a cigányokkal folytatott sajátos lelkipásztori feladatra, a papi és hitoktatói továbbképzésre, továbbá említést tesz a tervezett hit iskoláiról is, amely cigány származású világi apostolok képzését foglalja magába. Ennek felelőse a Józsefvárosi Plébánia plébánosa, *Bajzáth Ferenc* atya. A többség és a kisebbség együttélésének megkönnyítésére, egymás kultúrájának megismerésére pedig cigány népismereti anyaggal készül a püspök úr, amelyet ajánlással megküld az egyházi középiskoláknak. Ahogy az a szóban forgó dokumentumban is áll, a feladat és annak tétje is óriási, hiszen Magyarország sorsa nagymértékben függ attól, hogy magyarok és cigányok tudnak-e testvérként együtt élni a jövőben.

„SOHA ILYEN ÁRULÁSNAK NEM VOLT KITÉVE A CIGÁNYSÁG, MINT MOST”

❖ Hiába a hangzatos kormányprogramok, amíg néhány megélhetési politikus irányítja a roma integráció ügyét, akiknek milliárdok tűnnek el a kezeik között – mondta *Farkas Flórián* a Roma diplomások országos konferenciáján, Makón. A Lungo Drom elnöke széles

körű roma összefogást sürgetett. „Soha ilyen árulásnak nem volt kitéve a cigányság, mint most” – jelentette ki *Farkas Flórián*. A cigány kisebbség integrációjában és félzárkóztatásában a legfontosabb szerep az oktatásra hárulna, kész programok azonban nincsenek – mondta *Farkas Flórián* a konferencián. A hazai cigányságnak végre közösen kell gondolkodnia, hogy önállóan tudjon dönteni saját sorsáról. [...]

65 ÉVE TÖRTÉNT A ROMA HOLOKAUSZT

❖ A második világháború roma áldozatairól emlékezett meg a világ augusztus 2-án. [...]

Augusztus 3-ától majdnem egy héten át kiemelt helyet kaptak a közszolgálati televízió kisebbségi műsoraiban a romák életével foglalkozó témák. Az összeállítás tragikus eseményre emlékeztet: az auschwitz-birkenauai kon-

GYERTYÁS TÜNTETÉSEN EMLÉKEZTEK MEG POZSONYBAN A MAGYARORSZÁGI ROMA ÁLDOZATOKRÓL

❖ Gyertyás tüntetésen emlékeztek meg hétfőn Pozsonyban az elmúlt fél évből meggyilkolt magyarországi romákról a Szlovákiai Roma Kezdeményezés (RIS) szervezésében. Egyben a magyarországi cigányelle-

nes támadások miatt tiltakoztak a szlovákiai roma szervezetek. [...]

„Attól tartunk, hogy azok a támadások, amelyeket a magyar kormány megtűr, Szlovákiába gyűrűzhetnek át” – hangsúlyozta nyilatkozatában a Szlovákiai Roma Kezdeményezés elnöke, Alexander Patkoló. [...]

A demonstrálók egy levelet is átadtak Farkas Géza konzulnak, Bajnai Gordon miniszterelnöknek címezték. „Figyelmeztetni szeretnénk, hogy cselekedjen. Arra akarjuk ösztönözni a közvéleményt, hogy ne hallgasson. Ha csendben maradunk, mások fogják élezni a helyzetet” – mondta a RIS elnöke. [...]

NE LEHESSEN CIGÁNYOZÁS

♣ A Sziget nulladik napján a hazai zenészek és a nemzetközi sztárok (Miles Davis zenésztársai és indiai zenészek is) közösen lépnek fel a rasszizmus ellen, hogy a fiataloknak jelezzék, megmutassák: szerintük nem menő („kúl”) zsidózni és cigányozni. [...]

Az üzenet pedig elsősorban azoknak a fiataloknak szól, akiknek még nincs kialakult világgépük arról, miről is szól például a cigánykérdés. Ha látják, hogy a színpadról ismert példaképeik mennyire elítélik a faji-alapú megkülönböztetést, akkor talán egy társaságban sem fogják tolerálni a rasszista megjegyzéseket. [...]

KÖZÖS JÁRÓRÖZÉS A ROMÁKKAL

♣ Van ahol csak beszélnek róla, s van ahol tesznek is érte. Ez a megállapítás ma Magyarországon sok mindenre igaz lehet, így a közbiztonságra is. A Cozma-gyil-

kosság, majd az azt követő, cigányok sérelmére elkövetett erőszakos cselekmények ismét a társadalmi vita középpontjába helyezték a közbiztonság kérdését. Városunkban (Jászberény) szerencsére ilyen jellegű cselekmények nem voltak – ne is legyenek –, ám nem árt óvatosságnak lenni, s a megelőzésre helyezni a hangsúlyt. [...]

A Lungo Drom országos és helyi szervezetével, valamint a Jászberényi Polgári Kör tagjaival összefogva az elmúlt hétvégén olyan járőrözés kezdődött, melyek során a járőrcsapatnak mindig lesz egy helyi Lungo Drom szervezet által delegált tagja is.

[...] Úgy gondoljuk, hogy példaértékű ez az összefogás – tájékoztatót Baráth László, a városőrség vezetője.

CIGÁNYZENE HOLLANDIÁBÓL KESZTHELYEN – EGYETEMISTÁKTÓL

♣ A tulipánok országában is népszerű a magyar cigánymuzsika, és nem csupán hallgatják, művelik is. Hollandia számtalan egyetemén működik diákok alkotta cigányzenekar. Az egyik legismertebb a delfti műszaki egyetem Pipacs nevű együttese, amely ismét magyarországi körutat szervezett. Másodszor látogattak el a Dunanyarba Perőcsényre, Keszthelyre és Hévízre. A zenekar tagjai változnak, a végzett diákok helyett mindig új tagok kerülnek be, de hogy megőrizték a folytonosságot és a színvonalat, minden negyedik évben tanulmányútra utaznak Magyarországra. [...]

Összeállítottuk: a C-press, a Hír TV, a Jászkiút, az MTI, a Romaweb, a Romnet és a Teol hírei alapján.

TÖBBSZÖRÖS HUOKBAN AZ OCÖ-ELNÖK

♣ Gátolni próbálja Kolompár Orbán, az Országos Cigány Önkormányzat elnöke, hogy független könyvvizsgáló tekintse át a legfőbb roma szervezet 2007. április–2009. június közötti gazdálkodását. Az ügy pikantériája: pár éve éppen egy független könyvvizsgáló cég munkája nyomán derültek ki az OCÖ korábbi pénzügyi anomáliái, amelyek miatt utóbb Kolompár vádlottá vált.

Tűzzel-vassal ellenzi az Országos Cigány Önkormányzat (OCÖ) elnöke azt a törekvést, amelyet a szervezet pénzügyi bizottsága július 31-én 6:1 arányban határozatban is megfogalmazott, nevezetesen, hogy független könyvvizsgáló cég kutassa végig a jelenlegi OCÖ-ciklus gazdálkodási dokumentumait.

Előzőleg megírtuk: a Kolompár Orbán ellen a VI–VII. Kerületi Ügyészség „jelentős értékre, üzletszerűen és folytatólagosan elkövetett sikkasztás és számvitel rendjének megsértése” miatt emelt vádat. A büntetőügy a roma önkormányzat 2003–2005 közötti pénzügyeivel függ össze.

Kabarévá alázza a pénzügyi bizottság múlt pénzügyi ülését az oda ellátogató Kolompár Orbán – közölte Rácz Tamás, az OCÖ szóban forgó bizottságának tagja. A jobboldali Lungo Drom cigányszervezet frakciójához tartozó képviselő elmondta, a meg nem hívott roma vezető önkényesen félbeszakította az ülést, és magával cipelte a bizottsági elnököt, Daróczi Sándornét és egy bizottsági tagot, hogy külön is győzködjék őket. Ám a bizottság – Kolompár baloldali pártjához tartozó – elnöke mégsem tagadta meg álláspontját, miszerint pártatlan ellenőrzés kell, ragaszkodott eredeti kezdeményezéséhez.

Lapunk egyébként szert tett arra a levélre, melyet az OCÖ hivatala jogértelmezési kérésére a Közép-magyarországi Regionális Államigazgatási Hivatal illetékese írt. Danka Ferenc, a monitoring főosztály vezetője – hangsúlyozottan „nem kötelező jogi iránymutatásként” – azt fejtegette: a pénzügyi bizottságnak nem tiszte, hogy független könyvvizsgálót bízjon meg; szerinte az ilyen feladatokat az OCÖ által kötelezően alkalmazott belső ellenőrnek és könyvvizsgálónak kell végeznie.

„Nem nyugszunk, amíg el nem érjük az OCÖ-gazdálkodás befolyásmentes vizsgálatát, mivel tudomásunkra jutott: nem rendeltetésszerűen használtak fel egyes pénzeket az önkormányzatnál és annak intézményhálózatánál” – nyomatékosította Rácz Tamás. Daróczi Sándornét nem értük el, de több forrásból úgy értesültünk: a képviselő asszony azt fontolgatja, hogy elhagyja az OCÖ-elnök vezette MCF Roma Összefogás Pártját.

Joó István – Magyar Nemzet

A hónap hírei • A hónap hírei

A szociális kártya

„Nem a szegénység elleni küzdelem, hanem a szegények elleni küzdelem”

Szepessy Zsolt monoki polgármester július 20-án jelentette be azon kezdeményezését, miszerint minden juttatást, támogatást, segélyt egy bankkártyához hasonló, úgynevezett **szociális kártyára** kellene utalni. A kártya bevezetésének céljáról, a mellette és ellene szóló érvekről szól alábbi összeállításunk.

A **szociális kártya** egy olyan, vásárláshoz használatos plastikkártya, amellyel csak a termékek és szolgáltatások egy meghatározott körére költhetnék el a segélyezettek a számukra a polgármesteri hivatal által a kártyára átutalt összeget.

A rendszer hasonlósága lenne az egyes bankoknál már létező, csak bizonyos termékek megvételére használható vásárlási kártyához. Az elképzelések szerint a szociális kártyák fényképesek lesznek, kompatibilisek lesznek a boltokban használatos kártyalehúzókkal, és számítógép és telefon segítségével is használhatók lesznek. A **kártyával** csak szerződéses elfogadóhelyeken lehetne fizetni, és csak a kártya használatának szabályaiban **meghatározott árukat és szolgáltatásokat** (általános élelmiszer, ruházat, tanszer, tisztító- és tisztálkodó szer, gyógyszer, tüzelő, távfűtés, víz, gáz, villany, lakbér, lakáshitel-törlesztés) **lehetne megvásárolni**, illetve igénybe venni.

A szociális kártya bevezetésének egyik célja lenne a helyi gazdaság, elsősorban a kiskereskedők támogatása a településeken. A javaslat része, hogy az elfogadóhelyek kizárólag helyi kis- és középvállalkozók üzletei le-

gyenek, ez esetben ugyanis a szociális segélyek és egyéb juttatások pénzüsszegei az adott településeken maradnak, ott erősítve a kis- és középvállalkozói réteget. Ettől várják rövidtávon a munkahelyek és vállalkozások fennmaradását, középtávon beruházásokat, így új munkahelyek létrejöttét. A kezdeményezés ellenzői szerint ez a folyamat nem teljesen törvényszerű, de **Szepessy Zsolt** polgármester szerint egyáltalán nem baj, hogy a szociális kártyával a helyi kiskereskedőket próbálja helyzetbe hozni. Úgy véli, a szociális juttatások felhasználásának korlátozása ebben az értelemben sem teljesen előzmény nélküli kezdeményezés, hiszen az étkezési és az üdülési csekket sem fogadják el mindenütt és bármilyen célra.

A szociális kártya bevezetését támogatók szerint a különböző támogatások cél szerinti felhasználása sok esetben nem rendeltetésszerű a segélyezettek életmódja miatt. A különböző jogcímen kifizetett támogatásokat az azokban részesülők ugyanis élelmiszer és más alapvető szükségletek helyett élvezeti cikkekre (alkoholra, dohányárura) és szerencsejátékokra (játékgép) fordítják. További veszély, hogy a támogatásokat a rászoruló az

Az utcákon egyre több gyermek kéreget

uzsorás bűnözői csoportok által nyújtott hitelek törlesztésére fordítják. Az elgondolás ugyanakkor gyermekvédelmi kérdéseket is felvet, amennyiben a szülők nem gyermekeik étkezésére, öltöztetésére, tanszereire költik az eredetileg e célra kiutalt pénzüsszeget.

Érvek

- Ellenőrizhetővé válik a segélyek felhasználása, növelve a szociális ellátás hatékonyságát, az önkormányzati és az állami költségvetés forrásainak szakszerű célba juttatását.
- A visszaélések egy jelentős része megelőzhetővé válik, áttekinthető, követhető lesz a különféle jogcímen kiutalt támogatások útja. Visszaszorulhatnak a

gyermekneveléssel kapcsolatos támogatásokkal történő visszaélések a pénzfelhasználások ellenőrzésével.

- Megmaradhat és megerősödhet a kis- és középvállalkozói réteg, új munkahelyek jöhetnek létre.
- A jelenlegi segélyezési szisztémában jelentős kár éri az államot és az önkormányzatokat akkor is, amikor a felelőtlenül elköltött segélyeket és juttatásokat újból pótolniuk kell, hiszen egy gyermek nem nélkülözhet azért, mert szülei az államtól kapott pénzt nem rá költik.
- Hozzásegíthet az uzsorendszer visszaszorításához és a bűnözés egyéb formáinak megelőzéséhez, a feketepiac és a

szürkegazdaság vissza-szorulásához. Egyes becslések szerint ugyanis éves szinten akár százmilliárdos nagyságrendű kár is éri a magyar államot azáltal, hogy a segélyek és egyéb juttatások jelentős része a szürke-, illetve fekete-gazdaságon keresztül bizonyos bűnözői körökhöz kerül, amelyek kivonják magukat az adófizetési kötelezettség alól, s egyre jobban megerősödve, egyre több bűncselekményt követnek el.

- A segéllyel való visszaélések sértik a társadalom igazságérzetét. A szociális kártya bevezetésével növekedhet a társadalmi igazságosságba vetett hit is, csökkentve a társadalmi feszültségeket a bérből és fizetésből, valamint az ideiglenesen vagy tartósan segélyből élők között.

Ellenérvek

- Állampolgári jogfosztás: nem cselekvőképességet korlátozó vagy kizáró okokról van szó, a döntés jogát senkitől sem lehet elvenni, senkit sem szegényíthetnek meg azért, mert szegény!
- Emberi jogi szempontok: Nem megengedhető a segélyezettek szabadságjogainak korlátozása!
- A mélyszegénységben élők millióinak a helyzetén nem a szociális kártya, hanem a szükség csökkentése, megszüntetése a megoldás.
- A támogatottak megtalálhatják annak a módját, hogy készpénzre váltsák a szociális támogatást.
- Nincsenek pontos információk arról, milyen a támogatást megfelelően és nem megfelelően fel-

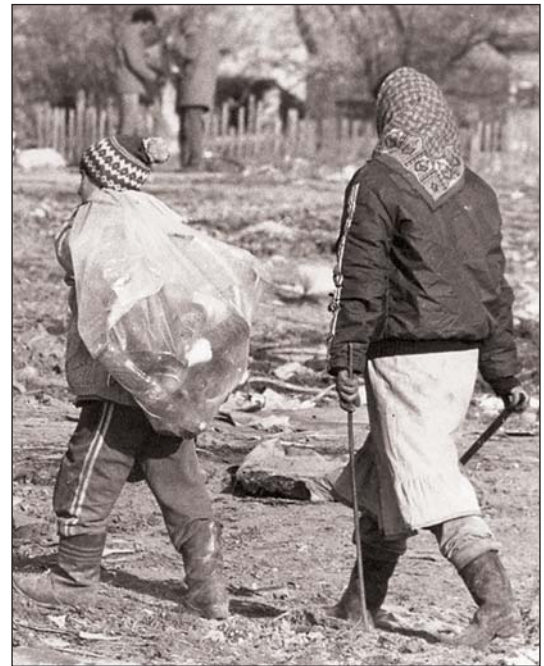
használó segélyezettek aránya – a probléma legelőbből adódóan nehezen felmérhető, nehezen számszerűsíthető. A Szociális és Munkügyi Minisztérium is – pontosan meg nem nevezett forrásokra hivatkozva – tíz százalékra becsüli ezt a réteget.

- A társadalmi probléma nagysága kontra a szociális kártya bevezetésének költségei, avagy a jelenlegi helyzetben ki és miből finanszírozza a rendszer kiépítését és működését? Hiszen az elfogadható helyeken szükséges az elektronikus fizetés lehetővé tétele, a kártyarendszer informatikai feltételeinek megteremtése. (A bankkártyával való fizetés Magyarországon még a fejlettebb térségekben sem mindenütt általános, különösen nem az a leginkább érintett hátrányos helyzetű aprófalvakban.)
- A szociális kártya bevezetésétől miért várják új munkahelyek létrejöttét? Feltételezhető talán, hogy nem a meglévő üzletek fognak informatikai fejlesztést eszközölni a kártya-rendszer használatára, hanem teljesen új szociális boltok fognak létrejönni?
- A szociális kártyát használó boltokban – egyes szakemberek szerint – az árak 20–30 százalékkal lesznek magasabbak a többi üzlet árainál. Ki lesz az, aki majd korlátozza az árakat, hogy a szociális kártyával vásárlók ne vásároljanak drágábban, mint állampolgártársaik más boltokban?

Az alkoholista szociális kártyával a zsebében is alkoholista marad, és aki a gyermekétől saját életmódja miatt elvonja a megfelelő ellátást, nem magyarázható a

munka-nélküliséggel. Szociális szakemberek felvétele szerint az alkoholista, játékgépfüggő segélyezettek szociális munkásokkal, a szegénységben élő gyerekeken a bölcsődéi, óvodai férőhelyek bővítésével és fejlesztésével, a hátrányos helyzetűek étkeztetésének biztosításával lehetne segíteni a szociális kártya helyett.

A fentieket illetően persze számos kérdés fogalmazódik meg. Van-e joga bárkinek is más pénzének beosztásához, elköltetéséhez? Ki, hogyan, miből ellenőrzi majd a támogatások felhasználását? (Az önkormányzatok feladatellátása már régóta nem arányos a működésükre szánt támogatással.) A rendszer kiépítésének és működtetésének (informatika, ellenőrző személyek

Hová vezet ez az út?

bére, stb.) költségei mennyire állnak majd arányban a kiutalt támogatások mértékével? Egy újabb rendszer jön létre, amelynek a fenn-tartása majd többbe kerül, mint amiért létrehozták?

S ha már a támogatások ellenőrzése, akkor emlékeztetőül: az Állami Számvevőszék jelentése szerint a rendszerváltás óta a cigányság integrációjára szánt mintegy 120 milliárd forint felhasználása nyomon követhetetlen. A legszegényebb emberek zsebében lévő forintokat majd talán könnyebb lesz ellenőrizni...

VÉLEMÉNY

Ferge Zsuzsa szociológus: „Európában nincs a *szociális kártyához* hasonló ellátás. Ez ugyanis a fogyasztói szabadság korlátozása lenne. A *kártya*, azaz a szegények pénzfelhasználásának megregulázása emberi jogi kérdés és szabadságkorlátozás, és alkotmányossági kérdéseket is felvet. Úgy látom, a valós társadalmi problémákra, azaz a növekvő egyenlőtlenségekre, az egyre súlyosabb munkanélkülségre nincs valódi válasz, ezért ez a politika a szegényeket, ezen belül is a cigányokat teszi felelőssé a kialakult helyzetért. Ez nem a szegénység elleni küzdelem, hanem a szegények elleni küzdelem. Az előfeltevés tehát, amelyből a *szociális kártya* bevezetésének gondolata táplálkozik, nem igaz. A boltokban, ahol használhatnák a kártyát, minden termék 20–30 százalékkal lenne drágább. Forrás: www.boon.hu

Jobboldali korszak Európában

Orbán Viktornak, a Fidesz – Magyar Polgári Szövetség elnökének *Jobboldali korszak Európában* címmel jelent meg cikke a Magyar Nemzetben (2009. július 25.). Az alábbiakban az írásból idézünk.

„Európában véget ér a neoliberalizmus korszaka. [...]

Nem egyszerűen arról van szó, hogy a hadiszerencse forgandóságának megfelelően most a baloldali pártok kerültek alulra és a jobboldaliak felülre, és nem is egyszerűen az európai szocialisták konjunkturális vereségéről és a néppártiak felülkerekedéséről. Nem csupán arról van szó, hogy a pénzügyi válság kellős közepén az ellenzékben levő jobboldali pártok – mint például a Fidesz – taroltak, hanem arról, hogy a jobboldal mindenhol tarolt. Ha ellenzékben volt, ha kormányon, latin és északi, nyugati, közép- és keleti országokban, az Európai Unió magjában és perifériáján, régi demokráciákban és posztkommunista országokban egyaránt. [...]

A baloldal utolsó húsz éve annak a valószerűtlennek tűnő történetnek a korszaka, amikor a tőkével nem rendelkezők érdekeinek védelmezője, az államot a piaci profittörekvések társadalmi korlátjaként értelmező politikai család a tőkével rendelkezők érdekeinek kiszolgáló-

Orbán Viktor, a Fidesz – Magyar Polgári Szövetség elnöke

lójává, a piacosság zászlóvivőjévé és az állam lebontásának szószólójává vedlik át. [...]

Minden bizonnyal felfedhető egy összefüggés, amely a baloldal hanyatlása és a hagyományos munkásosztályok átalakulásával járó társadalmi szerkezetváltozások között áll fenn. Sőt, egy másik is, amely a baloldal hanyatlása és a Szovjetunió összeomlása között mutatkozik. Ennek rögzítése inkább a baloldal új történelmi küldetésén dolgozók tolla után kiált. A jobboldal számára itt és most elegendő annak megértése, hogy a baloldal politikai válságba került, ideológiai úrben találta magát. A baloldaliság céltalan ná vált.

Előjogok és kiváltságok

A jobboldalnak arra is fel kell figyelnie, hogy időközben kialakult egy baloldali gazdasági elit, és bár a posztkommunista országokban ez szemet szűrőbb formában történt, de a jelenség páneurópai természetű. Ennek az új baloldali pénzügyi és gazdasági elitnek a tagjai egyre inkább olyan átláthatatlan előjogokat és kiváltságokat kezdtek maguknak követelni, amelyek ellen a baloldal küzdött. Ez az elit, pontosabban ennek az elitnek az elterpeszkedése és a baloldal hagyományos gondolkodásmódjának, önképének lassú, de alapos felőrlése eredményezte azt, hogy a baloldali politikusok a baloldal korábbi enjétől idegen életutakra kalandoztak.

Nem az indokolatlan és nehezen igazolható meggyőződésről, és nem is az annak háttérében gyaníthatóan megbúvó, a nagytőke és a mindenkori kormányok érintkezéséből fakadó potenciális és valószínű korrupcióra utalok, amely, és amely ellen folytatott politikai és jogi küzdelem végigkíséri a modern nyugati politikát. Inkább azokra a meghökcentető életpályákra hívom fel a figyelmet, amikor baloldali párt- és kormányvezérek multinacionális cégek vezetőjeként morzsolják a nyugdíjig hátralévő napjaikat, vagy amikor választási vereségük után egy általuk miniszterelnökként létrehozott nemzetközi vegyes vállalat elnökeként látjuk őket viszont, vagy amikor kétes, sőt aligha kétes körülmények között milliárdossá lett korábbi politikusok ereszkednek vissza a szocialisták pártjának, vagy kormányának elnöki székébe. Az ideológiai úr mellé az európai baloldali vezetők jóvoltából meghasonlás is társult. A recept régi, ismert és bombabiztos. Ideológiai úr plusz meghasonlás egyenlő identitásválság. Ide szorult, erre a vakvágányra futott rá az európai baloldal. [...]

„A piac csak a tőkével rendelkezők érdekeit védi”

Az európai baloldal rövidlátó, sőt ostoba választ adott a kétségkívül válságos, súlyos és veszélyes helyzetére. Visszatolatott a vakvágányról, majd befordult az első zsákutcába. A

baloldal identitásválságra válaszoló megújulási kísérletével még mélyebbre rántotta saját magát. A modern baloldal kísérlete az ideológiai úr eltüntetésére, pontosabban feltöltésére abban öltött testet, hogy válogatás nélkül ideológiai ellenségnek nyilvánított mindenkit, aki az egyén minden – nemzeti, vallási, családi, nemi – korláttól való meg-, illetve felszabadítási programjával szemben állt. Így került egy zsákba a mérsékelt, a radikális és a szélsőséges jobboldal, a keresztény, a konzervatív, a tradicionális baloldali, és erre a zsákra a kirekesztő, a sovíniszta, a nacionalista, az antiszemita, a retrográd címkéket ragasztották. [...]

Egyfajta kiscgazda antitézis született: se Isten, se haza, se család. Majd tetézte, ha egyáltalán lehet még tetézni ezt a bajt. Az ideológiai úr betöltésére adott szellemi természetű válasza mellé, meghasonlásnak orvoslására azt a megoldást választotta, hogy saját elitjének pénzügyi érdekeit beleerőltette a baloldaliságba. [...]

A neoliborális modern baloldal nem kevesebbet állított, mint hogy a tőkével rendelkezők önérdekének maximalizálása a leghasznosabb politika a tőkével nem rendelkezők számára is. Még konkrétan a piaci, vagyis profitszerzési alapokon működő egészségügy, oktatás vagy nyugdíjrendszer biztosítja legjobban a már korábban kiharcolt alapvető emberi és szociális jogokat. Eleinte nem tűnt fel, hogy ez lényegében olyan, mintha

valaki úgy érvelne, hogy a csirke akkor nő a legjobban, ha a róka gondjaira bízák. [...]

... a kirobbant válság megmutatta, hogy a róka nem tudja szabályozni magát, ha beengedik a csirkeóiba. Vagyis a modern baloldal neoliborális szemlélete nemhogy nem védi meg, hanem inkább veszélyezteteti azokat az alapvető jogokat és viszonyokat, amelyeket a XX. században sikerült kiharcolni mindenki számára. A gazdasági válság felszínre hozta a valószínű lefojtott kútjából azt az egyszerű tételt, hogy a piac csak a tőkével rendelkezők érdekeit védi, mert a piac meghatározó szereplőinek nem érdeke a tőkével nem rendelkezők védelme, sőt gyakorta ezzel ellentétes érdekeik vannak. [...]

Kitapinthatjuk a privatizáció, valamint a diktatúra uralmi pozícióiból a demokrácia vezetői pozícióiba igyekvők dinasztiaalapítási kísérleteinek összefüggését, a vörös bárók, mágnások és milliárdosok felemelkedésének és a szocialista párt neoliborális átvedlésének összekötő szálait, a 80-as évek közepétől induló kis- és középvállalkozások kiszorulását a kialakulófélben lévő új magyar tőketulajdonosok köréből és a mindent megalapozó ideológiai tételt, melyek szerint az állam rossz gazda, a kicsi és gyenge állam jótétemény, a „mi a jó” és „mi a rossz” kérdésére pedig a piac demokratikusnak tételezett üzleti döntéseiből és nem a kormányzás felelősségét

viselő népképviselők vitáiból sarjadhat ki a közérdeket szolgáló válasz. [...]

„Elvették a magyaroktól a demokráciába vetett hitet”

... a magyar baloldalt felvásárolta egy neoliberális tőkescsoport, amely, illetve akik az elmúlt hét évben elvették a magyaroktól mindazt, amit eddig pártállásra, ideológiai meggyőződésre, származásra, társadalmi, családi háttérre való tekintet nélkül közösen óriási nehézségek, hatalmas áldozatok árán felépítettünk és átmentettünk [...]

Szétverték az egészségügyet, amely persze folyamatos átalakításra szorult, de működött és néhány éve még nemzetközi összehasonlításban is megállta a helyét. Eltűntették a befizetett nyugdíjárulékokat, az emberek nyugdíjbefektetéseit, és a magas adók és járulékok ellenére most még a nyugdíjakat is folyamatosan megnyirbálják. A nemrég nemzetközi tekintélynek ör-

vendő oktatási rendszerünk a szétesés, a szétzúllás szélén egyensúlyoz. Bár köztudott, hogy a magyar veszélyeztetett fajta, amely egyre gyorsuló tempóban csúszik lefelé a demográfiai lejtőn, mégis szétverték a családtámogatási, gyermekvállalási és otthonteremtési rendszereket.

Nemcsak hagyták, hanem a rendőrség leépítésével még gyorsították is a közbiztonság szétesését: bandák randalíroznak, közismert maffiózók szabadon grasszálnak, s közben a neoliberális törvények több figyelmet fordítanak a bűnözők védelmére, mint a törvényt tisztelő emberekre. 2004. december 5-én elvették tőlünk a nemzeti összetartozás élményét és méltóságát, amikor a szocialista kormány közpénzből magyar ellen uszította a magyart. 2006. október 23-án elvették a magyaroktól a demokráciába, sőt a politikai rendszerváltásba vetett hitet, miszerint többé nem történhet meg Magyarországon, hogy rendőrök békés emberekre támadjanak politikai meg-

rendelés alapján. És végül átlépték a demokrácia utolsó határfolyóját is, amikor az immár kisebbségi szocialista kormány a titkoszolgálatokat politikai célokra használta fel. [...]

A szocialista pártnak már nincs politikája, nincs épkezláb vezetője, csak üzleti érdekei vannak. A neoliberális politika kudarca végül hatalmi, politikai, gazdasági és szociális válságot idézett elő, amely összetalálkozván a nemzetközi pénzügyi válság hullámaival, hajótöréssel fenyegeti Magyarországot. A neoliberális szemlélet rombolása jól láthatóan nálunk érvényesült a leggátlástalanabb módon Európában. Ezért esett vissza példátlan módon évről évre a magyar gazdaság, és ezért lettünk sereghajtók. [...]

A minden európai országénál súlyosabb válsághelyzetbe torkolló politika következménye, hogy két szélsőség viaskodása és hangpárbaja tölti be Magyarország politikai színpadát, s mintegy mellékesen zsugorítja jelentékte-

lenné azt a nemzetközi megbecsülést, ami az egykor élen járó Magyarország emlékéből még megmaradt a nyugati világban. [...]

A radikális jobboldal feléledése az elmúlt évek szélsőségesen neoliberális kormányzásának következménye, s mindkettő rémálma a nyugalmat, kiegyensúlyozottságot, biztonságot hozó polgári kormányzás és annak letéteményese, a mai kereszténydemokrata-polgári jobbközép politika. [...]

„Az európai jobboldalnak erősnek és egységesnek kell lennie”

Európában mindenhol a jobboldaltól várják a válság megoldását. Azt várják az Európai Unió polgárai, hogy a jobboldal teremtsen rendet, számolja fel azt a káoszt és bizonytalanságot, amit a bukott neoliberális politika hátrahagyott. Az európai jobboldalnak erősnek és egységesnek kell lennie. [...]

A modern európai jobb-
oldal dolga az is, hogy ér-
vényesítse azt a felismerést,
mely szerint azokkal az
eszközökkel, amelyekkel
válságba jutatták a világot,
nem lehet sem kilábalni,
sem elkerülni az újabb vál-
ságokat. Az a szomorú
helyzet – melyet a magyar
kormányzat képtelen fel-
fogni –, hogy a kutyahara-
pást szőrével módszere,
mely vonzerejét egyszerű-
ségéből meríti, csak a más-
naposság kezelésére jó,
válságkezelő gyógymód-
nak azonban riasztóan so-
vány. Az európai jobb-
oldalnak ki kell tartania a
világ pénzügyi rendszere-
inek szabályozására kidol-
gozott tervei mellett, és
nem szabad meghajolnia a
most kibontakozó ellentá-
madás rohamai előtt sem.
A jobboldalnak meg kell

értenie, mit jelent, hogy a
baloldal történelmi kátyúba
csúszott, és a sokak által
vizionált szélsőséges, illet-
ve radikális jobboldali át-
törés elmaradt. A pártokra
épülő demokráciákban rit-
ka pillanat köszöntött ránk,
amikor az egyik küzdő fél,
esetünkben a jobboldal,
egyedül maradt a küzdő-
téren. [...]

A jobboldalnak meg-
kell értenie, hogy nem
adhatja fel azt a korábbi
küldetését, amellyel a
szabadságot – az egyén, a
személyként értelmezett
individuum, valamint a
tehetség, a vállalkozó
szellem és a gazdasági
aktivitás szabadságát –
védte az állami túlszabá-
lyozás és túlhatalom, va-
lamint a szocialista egali-
tarizmus ellen. [...]

A szabadság védelme
mellett az európai jobb-
oldalnak kell kidolgoznia és
kiviteleznie a vállalkozás
szabadságát továbbra is
biztosító, de a mostani gaz-
dasági, pénzügyi válsághoz
hasonló újabb megrázkód-
tatások elkerüléséhez nél-
külözhetetlen, új európai és
világleptéktű pénzügyi-gaz-
dasági ellenőrzési és korlá-
tozási rendszereket, vilá-
gossá téve, hogy a nemze-
tek, a kontinens és a világ
jövőjéért az első számú fe-
lelősséget a választott po-
litikai vezetők képviselik,
és nekik ezért ezzel arányos
döntési és befolyási joggal
és hatalommal kell rendel-
kezniük a nemzeti, az euró-
pai és a világ gazdaság fo-
lyamatai felett. [...]

A modern jobboldal lehet
az, amely kimondja azt az
egyszerű igazságot, hogy
nem tűrjük el, hogy bárki is
abból gazdagodhasson
meg, hogy másokat tönk-
retett, és a modern jobb-
oldal hirdetheti meg, hogy
ezt sem a falusi, sem a vi-
lágpiacra nem fogja el-
tűnir. [...]

... a jobboldalnak szem-
be kell néznie azzal a hi-
vatással, hogy a védelem
nélkül maradt emberek jo-
gait, megtakarításait és biz-
tonságát is neki kell meg-
védenie. [...]

Az európai jobboldal egy
történelmi lehetőség kapu-
jában áll, amikor lezárhat
egy korszakot. Véget vet-
het a neoliberális pénzügyi
körök által finanszírozott
agresszív ideológiai kísér-
leteknek, s Európa régi ér-
tékeit ötvözve a válság-
kezelés által felszínre ho-
zott új felismerésekkel és

értékekkel a következő ti-
zenöt-húsz évben megújít-
hatja az európai civilizá-
ciót. [...]

... kettős korszakváltás-
ban reménykedünk: le-
zárhatjuk a neoliberaliz-
mus áldatlan korszakát,
ugyanakkor lezárhatjuk
az átmenet korszakát is,
hiszen az elmúlt húsz év
számunkra az átmenet
korszaka volt. [...]

A magunk mögött ha-
gyott húsz év azért volt
olyan nyögvenyelős, mert
bár egymás mellett élt a
régi és az új, a háttérből a
régi világ irányított a múlt-
ból átmentett gazdasági
erejével, titkosszolgálati
kapcsolataival, médiabe-
folyásával, külföldi össze-
kötéseivel, titkos pak-
tumaival. Az elmúlt hét
évben már nem is csak a
háttérben, hanem a nyílt
színen, a nagyközönség
szeme láttára történt mind-
ez. [...]

**A Gyurcsány-Bajnai-kor-
szak** lezárása, a szükséges és
kívánatos elszámoltatás, a
politikai felelősség hely-
reállítása, a közrend megre-
mentése, a munka, a teljesít-
mény, a vállalkozó szellem,
a család, valamint a nemzet
becsületének helyreállítása
mind-mind óriási felelős-
ség és egyben lehetőség is
az új magyar jobboldali kor-
szak megteremtésére. Esély,
hogy végre-valahára be-
váltsuk a magyar emberek
történelmi lehetőségét. A
lehetőség az embereké, a
felelősség a magyar jobb-
oldalé.”

*Az írás teljes
terjedelemben
a www.orbanviktor.hu
internetes oldalon olvasható.*

... s van, akinek csak egy telefonfülke

KÖZLEMÉNY

a „Lungo Drom” Országos Cigány Érdekvédelmi és Polgári Szövetség Elnökségének 2009. augusztus 15-i üléséről

A „Lungo Drom” Országos Cigány Érdekvédelmi és Polgári Szövetség Elnöksége 2009. augusztus 15-i ülésén többek között tárgyalta és elfogadta az *Új cigánypolitika* című programját.

Az *Új cigánypolitika* program alappillére az arányos felelősségvállalás, a szakszerűség és a számon kérhetőség. A program tartalmazza azt is, hogy az eddigi gyakorlattól eltérő szemléletre van szükség, amely nem a gondoskodó, hanem a segítő, motiváló állam szerepét helyezi előtérbe, és perspektívát kínál a cigányság azon részének, amely jelenlegi helyzetén képes és akar változtatni. Ezáltal a magyarországi cigányság nagy része a nemzetgazdaság aktív tagjává, adófizető állampolgárrá válhat.

Az új típusú cigánypolitika meghozhatja az áttörést a magyarországi cigányság életében, amely aktív kormányzati szerepvállalásra, a többségi társadalom befogadására, a cigányság integrációs törekvéseire építve hosszú távon kiteljesítheti az integrációs programot, amely magyar modellként az Európai Unió kisebbség- és cigánypolitikájának is modellje lehet.

A Lungo Drom Elnöksége ugyanakkor tárgyalta a cigánysággal szemben elkövetett gyilkosságsorozatot is. Megállapította, hogy a rendőri vezetés tehetetlen és alkalmatlan feladatának ellátására.

A Lungo Drom Elnöksége magyarázatot vár a rendőri vezetéstől arra vonatkozóan, hogy a rendőrség által állítólagosan kiépített védelmi rendszer Kislétán miért nem volt kiépítve? Valamint: honnan tudhatták az elkövetők, hogy Kislétán ez a rendszer még nem épült ki?

Szolnok, 2009. augusztus 15.

A „Lungo Drom” Országos Cigány
Érdekvédelmi és Polgár Szövetség
Elnökségének nevében:

Farkas Flórián
elnök

FELHÍVÁS

A magyar társadalom nem egyszer sodródott súlyos válságba, de – ha nem fosztották meg nemzeti szuverenitásától – mindannyiszor gátat tudott szabni a belviszálynak, meg tudta óvni hazáját a polgárháborútól. Most két romboló válsaggal kell szembesülnünk. Javainknak, családjaink megélhetésének, jövőt teremtő erőfeszítéseinknek a bizonytalansága és az indulatok robbanásának veszélye egyidejűleg fenyeget.

Különböző népcsoportok tagjaiként évszázadok óta élünk együtt, s valamennyiünk nyugalmanak az egymás iránt tanúsított megértés, türelem és segítőkészség volt a biztosítója. Ma ezeknek a készségeknek: lelki, szellemi erőinknek gyors fogyatkozása adja a legtöbb okot az aggodalomra.

Tehetetlenül vesszük tudomásul a már eltagadhatatlan tény: a legszámosabb kisebbségi népcsoport – a magyar cigányság – a rendszerváltozás legnagyobb vesztese. Az ő köreikben a legnagyobb a munkanélküliség, a legalacsonyabb szintű az iskolázottság, s itt mérhetők a nyomor legsúlyosabb következményei: a korai halál, a test és a lélek egészségének drámai romlása, a devianciák és a bűnözés kiugró mutatói. A válság elmélyülésének legfőbb oka az, hogy a szegénységbe, egzisztenciális reménytelenségbe zuhanó többségi társadalom már nem kínálhatja a felemelkedés esélyét a legmélyebbről indulóknak. Fennáll annak a veszélye, hogy a cigányok a magyarokban, a magyarok a cigányokban látják nyomorúságuk okát, s kérlelhetetlen ellenségként fordulnak szembe egymással.

Minden felelősen gondolkodó állampolgárnak tudnia kell, hogy sorsunk közös, s ezért együtt kell megteremtenuünk békénk és boldogságunk feltételeit. A felelősség része az is, hogy visszautasítjuk, amikor valakit cigány származása miatt, a cigányság kultúrájához való tartozása miatt, lényegében faji alapon ítélnék el.

Minden törvényes eszközzel álljuk útját annak, hogy a mélyülő gazdasági és politikai válság etnikai konfliktusokba torkolljon!

Városokban és falvakban, az egyházakban és a munkahelyeken szervezzük meg a cigány-magyar együttélés feltétlen híveinek kis köreit!

- Kölcsönös szolgáltatásokkal – tanítással, gondozással, házi munkával – segítsük egymás mindennapi életét!
- Együtt követeljük a tulajdon, a törvényesség, az emberi méltóság rovására elkövetett vétségek szigorú megbüntetését!
- A közbiztonság védelmében közösen alakítsunk polgárőrségeket a rendőrség munkájának megsegítésére!
- Együtt lépünk fel az emberhez méltatlan körülmények megváltoztatásáért!

Felhívunk minden magyar állampolgárt, aki kezdeményezésünkhöz csatlakozni kíván: a felhivas@bla.hu e-mail-címre küldött nyilatkozatával jelezze szándékát!

Az alábbiakban közöljük a felhívást aláírók névsorát:

Babai János
Balog Zoltán
Báthory János
Bogár László
Csányi Vilmos
Erdődi József István
Erdődi József Istvánné
Erdődi Zoltán
Farkas Flórián
Farkas Gábor

Farkas Gabriella
Freund Tamás
Gábor Ágnes
Gazsó Ferenc
Gelsei Gábor
Gerő András
Granasztói György
Hankiss Elemér
Hegedűs Zsuzsa
Illyés Mária

Jánosi Katalin
Jánossy András
Járai Zsigmond
Jelenits István
Jónás Judit
Kende Péter
Kodolányi Gyula
Kulin Ferenc
Lányi András
Náray-Szabó Gábor

Parragh László
Pozsgay Imre
Schmidt Mária
Schweitzer József
Sonkoly Gábor
Vámos Tibor
Várady Tibor
Magyar Antifasiszta
Ligaszövetség
PFLAG Egyesület

„Nagyon szeretnék meggyógyulni”

„Ez egy olyan speciális betegség, amely nagy törődést, odafigyelést igényel...”

A tizenegy éves **Páhy Bernadett** a szüleivel és négy testvérével él a Borsod megyei Dubicsány településen. A törékeny alkatú kislány már sok kellemetlen élményt, érzést megtapasztalt az életben betegségei miatt. Nagyon szeretne meggyógyulni, s ehhez nagy segítséget jelent számára a család szeretete. Bernadett az udvaron tartózkodott a szüleivel, amikor megérkeztem. Az arcán maszk, a két kezén kesztyű látható.

Az édesanya, **Páhy Jánosné** elmondta, hogy a héttagú család szerény körülmények között él az összkomfortos családi házban. Két lányuk és három fiuk van, de a fiúk közül ketten egészségkárosodottak. Édesanyaként ő a család „motorja”.

Megbékéltek a sorsukkal, de természetesen a jelenlegi körülményeknél szeretnék kedvezőbb feltételek között élni. A férje ugyan több szakmával rendelkezik, de hosszú ideig állástalan volt, csupán néhány esztendeje dolgozója a sajókeresztúri BÉM-nek. Az édesapa az egyedüli kereső, négy gyermek után családi pótlékot kapnak, és az egyik fiú részesül rendelkezésre állási támogatásban, jelenleg is munkát keres. A 20 éves lányuk a közgazdasági végzettség megszerzését követően vegyipari technikumot végzett, majd egyetemre jelentkezett. A beteg Bernadettet édesanya ápolja, az ápolási díj igénylése jelenleg

is folyamatban van. Sajnos csupán a gyógyszerek egy részére van támogatás, a másik részét a családnak kell kifizetnie. A családnak a kevés jövedelmet nagyon be kell osztani, így kiemelten nehéz időszakot jelent számukra az iskolakezdés.

Bernadett egészségesen született – meséli az anyja –, de 6–7 éves korában egy ritka genetikai betegség jelei jelentkeztek nála. Az iskolába rendszeresen járt, jó tanuló volt és a közösségben is jól érezte magát, azonban 2005-ben egy esés alkalmával koponyazúzódást szenvedett. Ez a baleset tovább súlyosbította az egészségi állapotát. 2008 júliusában leukémia támadta meg a kislány szervezetét, amely miatt 2009. január 26-án allogén testvérdonoros csontvelő átültetést kellett végrehajtani a Borsod-Abaúj-Zemplén Megyei Kórházban. Bernadett egy évig tömegközlekedési eszközön nem utazhat, közösségbe nem mehet, védőoltást nem kaphat. A beavatkozás előtt is sok időt kellett kórházban

Páhy Bernadett

töltenie, jelenleg háromhete járunk kezelésre. Állandó gyógyszereit minimum egy évig kell szednie, csupán ezt követően kerül sor az egy éves felszabadító vizsgálatára, de a diagnózis

alól csupán öt év terápia-mentesség után szabadítják fel. Ez egy olyan speciális betegség, amely nagy törődést, odafigyelést igényel. A tisztaságra, a higiéniére nagyon ügyelnünk kell, ha

Bernadett bejön az udvarról, akkor át kell öltöznie. Külön edényei és tisztálkodó szerei vannak. A kislány testsúlya jelenleg 30 kg, az étvágya sajnos nagyon változó, nem minden ételt tud megenni – mondta az édesanya.

Segítséget a társadalomtól

Bernadett a szobában a heverőn ülve hallgatta a beszélgetésünket, s időnként bólogatott az elhangzott mondatokra. Jobb kezével a szoba ablaka felé mutatott, így fedeztem fel az üvegre festett gyönyörű virágokat. Az édesanya, Eszter halkán súgta, hogy a kislány ügyesen rajzol és az üvegfestés külön öröm számára. Nagyon szeret kirándulni és fotózni, szívesen hallgat zenét, érdekli a számítástechnika is. Szeptemberben kez-

di az ötödik osztályt, de tanulmányait magántanulóként, közösségtől elzártan kell folytatnia.

Nagyon szeretem a zenét és a számítástechnikát. Nagyon szeretnék meggyógyulni, mert a betegség nehéz terhet jelent – kapcsolódik be a beszélgetésbe a kislány. Jó tanuló voltam az iskolában, kedvenc tantárgyam a matematika és a technika. Szeretek rajzolni és üvegre festeni. Egyszer szeretnék megtanulni gitározni is – súgja halkán Bernadett.

Csak a szeretet, az összetartás ne hagyjon el senkit soha – hangsúlyozta az édesanya. Össze kell tartani azoknak a szülőknek is, akik sérült, beteg gyermekeket ápolnak, gondoznak. A súlyos betegségben szenvedő gyermeket nevelő csa-

ládok sokkal nagyon odafigyelést, segítséget érdemelnének a társadalomtól – fejezte be gondolatait az édesanya.

Mint ahogyan arról Eszter tájékoztatót, a Csodalámpa és a Gyermekrák Alapítvány is segített már Bernadettnek, a Bonta Alapítvány segítségével kerékpárt kapott a kislány és a debreceni Leukémiás Gyerekekért Alapítvány is támogatta a családot. Mint az anya mondta, mindig hálás lesz ezekért az

egyszeri segítségéért. Sajnos azonban a hosszantartó betegség többet kíván, mint egyszeri segítségnyújtást.

A súlyos betegség ellenére Bernadett óriási lelki erővel rendelkezik, hiszen gyógyulni szeretne, végezni azokat az alkotói tevékenységeket, melyekhez tehetsége van. Boldogan élni, nevetni, közösségbe menni...

Segítsünk neki!

Józsa Zoltán

Magántanulóként a kislánynak nagy segítséget jelentene egy számítógép, és külön öröm lenne a család számára, ha lenne egy televíziója, amelyet a kislány használhatna. Az anyagi támogatások nagyban elősegíthetnék a kislány körülményeinek javítását. Kérjük, aki bármilyen segítséget tud nyújtani a családnak, jelentkezzen. A család elérhetősége a szerkesztőségünkben megtalálható. Köszönjük.

**Gyermeink jövője a legfontosabb
Fotó: LD archívum**

„Aki Isten házába lép annak lelkét megérinti a Mindenható közelsége”

100 templomi koncert címmel útjára indult **Mága Zoltán** hegedűművész nagyszabású jótékonyági koncertsorozata. A nyitó gálára augusztus 18-án került sor a budapesti Szent István Bazilikában, ahol több mint háromezren élhették át a lélekemelő, meghitt pillanatokat.

A karitatív céllal megrendezésre kerülő koncertsorozat célja a rászoruló, a beteg gyermekek, a kórházak és a nagycsaládosok problémájának enyhítése. A rendezvénysorozat fővédnöke **Kozma Imre Atya**, a Máltai Szeretetszolgálat elnöke, akinek küldetése a hit védelme és a szegények szolgálata. A koncertsorozat megnyitó ünnepségét megtisztelte jelenlétével **Erdő Péter** esztergomi-budapesti érsek-bíboros, Magyarország primása is.

Mága Zoltán számára – aki maga is szegény családból származik – mindennél fontosabb az adakozás. Művésztszáraival a jóléti szolgálatba vetett hittel segíti a rászorulókat. A jótékonyági koncertsorozat nyitó ünnepségén fellépő vendégművészek: **Frankó Tünde**, az Operaház szólistája, **Fischl Mónika**, az Operettszínház primadonnája, **Bándi János**, az Operaház magánéneke és **Nemcsák Károly** színművész. Előadásukban a nyitó ünnepségen többek között **Bach, Schubert, Beethoven, Puccini, Albinoni, Verdi, Mozart** egyházi és klasz-

zikus műveit hallhatták a jelenlévők. A Szolnoki Szimfonikus Zenekart a világhírű karmester, **Izaki Masahiro** vezényelte. A hangversenyt **Erkel Ferenc** Bánk Bán operájának Hazám Hazám című klasszikusa zárta a Szolnoki Egyesített Vegyeskar (karigazgató: **Molnár Éva**) és a **SZENÁ-TOROK**, a Magyar Országgyűlés képviselőinek énekkara közreműködésével.

A hazánkban egyedülálló kezdeményezéssel **Mága Zoltán** megmutatta, hogy a zene nem csupán egyfajta reprezentáció, hanem a látható jelekben megfogalmazott különbségek és összetartozások rendszere is egyben, korunknak olyan eszköze és nevelője, amely éles látóbbá, elfogulatlanabbá tesz, megszeretteti, elfogadtatja az embert, a másságot, és felhívja a figyelmet társadalmunk értékeire, a gondolkodás szabadságára. A művész ismét bebizonyította, hogy a zene olyan világnyelv, amely elmosza a határokat, s amely megértéséhez nincs szükség közvetítésre, csupán a lelkünk nyitottságára. Mindehhez a

templomi helyszín különleges hangulatot teremtett.

A kezdeményezés már első alkalommal elérte célját: rászoruló sokasága részülhetett a százezres-millió adományokból.

**„A világ gondjait
nem tudom
megoldani,
de egyes emberek
életén javíthatok.”**

Az országos koncertkörút második állomása, s egyben vidéki megnyitója augusztus 19-én, a hegedűművész szülővárosa, Szolnok volt, ahol a Belvárosi Nagytemplomban csendült fel a hegedűszó. A **Szent István** ünnepének előestéjén megrendezésre kerülő koncert üzenete: felépíteni az emberek közé az élethidat, a szeretet hídját – fogalmazott a művész.

Az itt összegyűlt adományokat a szolnoki Hetényi Géza Kórház Gyermeosztálya javára ajánlotta fel a zenész.

Az ünnepélyes megnyitó Budapesten és Szolnokon csak a kezdete volt az adakozásnak, a koncertsorozat hamarosan folytatódik. A hegedűművész és zenekara ellátogat az egri Bazilikába, a gyöngyösi katolikus templomba, a debreceni és budapesti zsinagógába, az esztergomi bazilikába, a szegedi Dómba és a budapesti Mátyás-templomba, de természetesen a kis településekről sem feledkeznek el, hiszen segítségre mindenhol szükség van. A jótékonyági fellépések minden bevételét beteg gyermekek, nagycsaládosok, szegények, kórházak segítésére és tehetséges fiatalok támogatására fordítják.

**A koncertekről bővebb
felvilágosítás kérhető:**

Primarius Produkció Kft.
Budapest Rákóczi út 23.

Telefon/fax:
06 (1) 267-3282,
Mobil: 06 (30) 905-6505

primarius@t-online.hu;
[maga.zoltan@maga-](mailto:maga.zoltan@maga-zoltan.hu)
zoltan.hu

Pillanatképek a koncertről

A fotók forrása:
www.tkl.hu

A cigányság ügye többé nem lehet politikai ellentétek játéka

A Batthyány Lajos Alapítvány és a „Lungo Drom” Országos Cigány Érdekvédelmi és Polgári Szövetség 2003-ban kötött együttműködési megállapodást, melynek általános célja a cigányság segítése, valamint a polgári gondolkodásmód közelítése a romák problémáihoz. A szervezetek együttműködéséről, a jelenről és társadalmunk lehetséges jövőjéről kérdeztük **Granasztói Györgyöt**, a Batthyány Lajos Alapítvány elnökét.

Granasztói György,
a Batthyány Lajos Alapítvány elnöke

– *A Batthyány Lajos Alapítvány és a Lungo Drom között az elmúlt években szoros együttműködés alakult ki. Miért volt erre szükség?*

– A szoros együttműködés indoka az, hogy alapítványunk érzékelte, a hozzánk kapcsolódó szervezetek és személyek együttérzéssel, segíteni akarással és egyre nagyobb nyugtalansággal figyelik a magyarországi cigány társadalom növekvő nehézségeit, amelyek egyébként szoros kapcsolatban állnak az egész ország súlyosbodó helyzetével. A Lungo Drom, mint az ország legnagyobb és leghatékonyabb cigány szervezete igen komoly támaszt és biztosítékot is jelent számunkra, mert tudjuk, hogy a legfontosabb erkölcsi-politikai kérdésekben hasonlóak a nézeteink, ezért megbízhatunk a szervezet szándékaiban is és hatékonyságában is. Már

évekkel ezelőtt aláírtunk egy együttműködési megállapodást a Lungo Drom és a Batthyány Alapítvány között. Személy szerint nagy öröm és megtiszteltetés, hogy **Farkas Flórián** elnök úr és köztem állandó személyes, baráti együttműködés alakult ki az idők folyamán.

– *A rengeteg elfoglaltsága mellett Ön időt fordít a Lungo Drommal való együttműködésre, a cigánysággal kapcsolatos kérdéskörre folyamatosan kiter munkája során. Mi ösztönzi Önt arra, hogy tegyen ebben az ügyben?*

– Személy szerint az foglalkoztat hosszú évek óta, hogy hazánkban a társadalmi átalakulás számos vitathatatlanul jelentős előrelépés ellenére olyan társadalmi szakadással is járt, amelynek a cigányság jelentős része különösen

komoly kárát látja. Miközben a szakadás, a lecsúszás nagyon sok embert érint, hiszen a lakosság fele a létminimum körül él, a cigányságnak még ennél is jóval nagyobb hányada tartozik ebbe a körbe. Nincs munka, nem lehet iskolába járattatni a gyerekeket, az egészségi állapota pedig ezeknek az embereknek, cigányoknak és nem-cigányoknak egyaránt leromlott, nehezebben is jutnak hozzá a megfelelő orvosi ellátáshoz. Az ország egyes régiói között jelentős különbségek alakultak ki az anyagiak tekintetében és a szegényekben viszonylag nagyobb a cigányság részaránya. Tenni kell valamit, de mit? Úgy érzem, hogy nagyon sok apró lépésre, részemről, részünkről pedig ráadásul tanulásra, alázatra van szükség, hogy megértsük, miben lehet segíteni, s főleg, hogy a megoldást nekünk nem erőltetni kell, hanem együtt kell működni annak megvalósításában, amit a

cigányság is az adott helyen és időben fontosnak tart a maga számára.

– *Hogyan látja a magyarországi cigányság jelenlegi helyzetét? Van kiút?*

– Feltétlenül van kiút. Először is alaptétel, hogy mindaddig bízni kell a jövőben, amíg van lehetőség a cselekvésre. Azt remélem, hogy egyre több és összehangoltabb cselekvésre lesz mód a jövőben. Ami a cigányság jelenlegi helyzetét illeti, mint mondtam az az egész ország helyzetét tükrözi. Sikeres vállalkozók, befutott értelmiségiek, tehetősebb vagy legalább is normális körülmények között élő emberek a cigányság körében is vannak, ezért a szegénység, a leszakadás orvoslása nem egyszerűen cigány ügy, hiszen milliókat érint egyébként is. Itt tehát a problémákat az egész társadalomban kell rendezni és ez hosszú folyamat. Ellenbe cigányügynek tekintem, hogy meg kell őrizni, fel kell virágoztatni azokat az értékeket, amelyek a cigányság különbözőségét jelentik, nem másokkal szemben, hanem azért, hogy egész nemzetünk kultúrkincsének részét alkossák ezek az értékek. Több évtizede tanítok az egyetemen, Budapesten, de azokon a történelem órákon, amelyeket tartok nem emlékszem, hogy cigány származású diákom lett volna. Minél többnek kell megteremteni az esélyt, hogy egyetemre járhassanak, mert

belőlük lesznek azok, akik azokat az értékeket felemelik, láthatóvá és közkinccsé teszik.

– *Ez év tavaszán jelent meg a Batthyány Lajos Alapítvány és a Lungo Drom közös felhívása a cigányság kirekesztése ellen, amelyet – sokaknak meglepetést okozva – több olyan nemzetközileg is elismert személy aláírt, akik mindeztidáig nem hallatták a hangjukat cigányügyben. Miért tulajdoníthatunk ennek kiemelt jelentőséget?*

– E felhívás nyomán rendeztük meg a Parlament felsőházi termében a „Mind magyarok vagyunk!” című konferenciát. A zsúfolásig megtelt terembe az ország minden részéből érkeztek a cigányság képviselői, de ott volt **Mádl Ferenc** korábbi köztársasági elnök és **Dalma asszony** mellett számos közéleti személyiség is. A Felhívás és ez a konferencia azt jelezte, hogy most már tarthatatlan a feszültség, sőt tragédiákkal fenyeget. Ez terelte egybe azokat a személyeket, akik politikai szimpátiára való tekintet nélkül magukénak érzik ezeket a gondolatokat a **mind magyarok vagyunk!** jegyében. Nem csupán arról van szó, hogy olyanok is a színre léptek, akik eddig nem nyilvánultak meg ebben az ügyben. Az is jelentős, hogy a cigányság ügye többé nem lehet politikai ellentétek játéka. Mindnyájunknak erkölcsi kötelessége, hogy tegyünk valamit ezért az ügyért.

**„Tanulásra, alázatra van szükség,
hogy megértsük,
miben lehet segíteni”**

Granasztói György életrajza

Született: 1938. március 28. Nős, két gyermek apja (Péter 1968, Olga 1971).

ISKOLÁK

ELTE BTK 1957-62. Történelem-francia szakos tanári diploma

Kutatási terület:

- összehasonító várostörténet (10–19. század),
- történeti demográfia,
- történeti adatok statisztikai és kartográfiai elemzése,
- a társadalmi formák elemzésének modern irányzatai.

ÉLETPÁLYA

1962–68: Győrött középiskolai tanár; az ELTE könyvtárában, majd a Kulturális Kapcsolatok Intézetében dolgozik

1968: Dr. Phil (ELTE)

1968–83: az MTA Történettudományi Intézet tudományos munkatársa, majd főmunkatársa

1975: kandidátus (MTA)

1979–80: Lyon-i egyetem, vendégtanár

1983–85: ELTE BTK, docens

1988–2005: ELTE-n a magyar-francia posztgraduális műhely és doktoriskola alapítója, vezetője

1990–98: a Collegium Budapest Kuratóriumának és Tudományos Tanácsának tagja

1990–94: belgiumi és luxemburgi nagykövet, akkreditálva a NATO-hoz is

1992–94: az Európai Közösségek Bizottsága melletti képviselő vezetője nagykövetségi rangban

1995–99: a TLA Közép-Európa Intézetének főigazgatója

1996–: a Magyar Szemle Alapítvány elnöke

1996–: a Fondation Suger (Párizs) Nemzetközi kuratóriumának tagja

1996–: a Magyar Polgári Együttműködés Egyesület elnökségi tagja

1996–97: a berlini Wissenschaftskolleg tagja

1997: a Francia Állam Nemzeti Érdemrendje lovagkeresztjének kitüntetettje

1997–: az Institut für Donauraum und Mitteleuropa (Bécs) Tudományos Tanácsának tagja

1998: Habilál az ELTE Bölcsészkarán

1999–2006: a TLA Teleki László Intézetének főigazgatója

1999–: a Batthyány Lajos Alapítvány elnöke

1999–: az MTA Akadémiai Kutatóhelyi Tanácsának tagja

2000: az MTA doktora

2000–2002: a Magyar Mozgókép Közalapítvány játékfilmes szakkollégiumának elnöke

2001–2007: egyetemi tanár

2004: az MTA Akadémiai Kutatóintézeti Tanácsának tagja

2007–: a Prima Primissima díj Társadalmi Tanácsadó Testületének tagja

2007: emeritus professzor

FÁTYOL MISI CIGÁNYPRÍMÁS EMLÉKÉRE

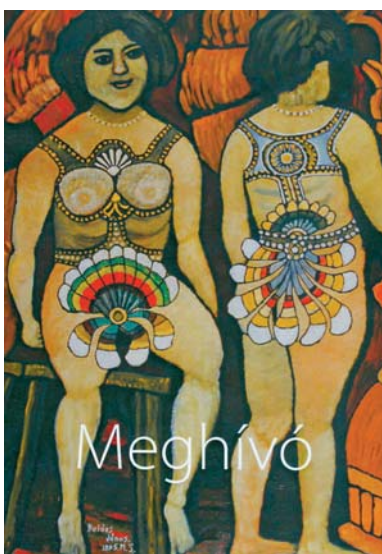
Makó, mint szülőváros **Fátyol Mihály** születésének 100. évfordulóján **Kiss Jenő Ferenc** szobrászművész alkotásával tiszteleg az igazi értéket teremtő elődök munkássága előtt, elismerve a magyar cigányzenészek meghatározó szerepét hazánk zenei életében.

Augusztus 19-én került sor Fátyol Misi cigányprímás egész alakos bronzszobrának avatási ünnepségére. A szobor a Maros-parti város központjában kapott helyet a Korona Szálló mellett, a szökőkút szomszédságában.

A szobrot készítő makói művész a legendás cigányprímás alakját elsősorban korabeli fotográfiák alapján mintázta meg, de tanulmányozta a muzsikos életét és zenei munkásságát is. A 190 centiméter magas bronzszobrot alacsony, fagyálló mészko posztamensre helyezték.

Az egykor Makón élt muzsikos 1980 februárjában hunyt el, és idén szeptemberben lenne százéves.

„AZ EMLÉKEZÉS SZÍNES ÁLMAI”

Kortárs roma festőművészek kiállítása nyílt „Az emlékezés színes álmai” címmel a Szolnoki Galériában augusztus 28-án.

A kiállítás anyagát a Néprajzi Múzeum, a Magyar Művelődési Intézet, valamint Horn Péter magángyűjteményéből állították össze. Az alkotások között láthatjuk **Fenyvesi József, Balázs János, Oláh Jolán, Oláh Mara, Bada Márta, Orsós Teréz, Ráczné Kalányos Gyöngyi, Milák Brigitta, Pintér Sándor, Dilinkó Gábor, Balogh Balázs András** műveit.

A tárlatot 2007-ben Pekingben láthatta először a közönség, most Szekszárdról érkezett Szolnokra.

A kiállítás október 15-ig tekinthető meg.

További információ: Szolnoki Galéria, 5000 Szolnok, Templom utca 2.

Tel.: (56) 513-640 galeria.szolnok@museum.hu

Nyitva tartás: K–V 9.00–17.00 óra

SZÁLLJ NÓTA, SZÁLLJ...

Régi? Új? Az immáron több kiadást is megért **Szállj Nóta, szállj... – Kedvenc dalaink szövege** című könyvben szereplő közismert és kevésbé közismert nótákat a felnőttek nosztalgiával, a gyermekek kíváncsisággal olvashatják – és persze énekelhetik – **Megyesy Jenő** összegzésében.

Mint ahogyan a szerző fogalmaz:

„sok szép nótánk szárnyán emelkedjünk gondjaink és bajaink fölé”.

A könyvet terjeszti:

Püski Könyvesház 1013 Budapest, Krisztina körút 26.

Tel.: 06-1-375-7763

SZÁLLJ NÓTA, SZÁLLJ...

Kedvenc dalaink szövege

Vállalkozunk? Vállalkozzunk!

LUNGO DROM

Szityaripe andej aver bersa Képzéssel a jövőért

Tanácsadás Vállalkozóknak

A „Képzéssel a jövőért – Szityaripe andej aver bersa” pályázati projekt, vállalkozói és informatikai ismeretek oktatásával segíti elő a roma származású személyek vállalkozóvá válását. A program eddig 220 résztvevővel, négy helyszínen zajlott, ebből Nyíregyházán 57 fő, Albertirsán 60 fő, Barcsen 50 fő, Tiszapüspökin 53 fő tett eredményes vizsgát. Reméljük, lesz, aki sikeres vállalkozóvá válik közülük.

Ezt segíti a www.romavallalkozo.hu honlapon nyújtott jogi és pénzügyi tanácsadás, mely nyitott minden érdeklődő számára. Amennyiben a programunkhoz kapcsolódó információ felkeltette érdeklődését, kérjük, hogy bővebb felvilágosításért forduljon a helyszíneken működő települési tanácsadókhoz.

Nyíregyházán a tanácsadó neve:

Lakatos István

Tel: 06-20-471-7922

Albertirsán a tanácsadó neve:

Gáspár Szilvia

Tel: 06/20-517-5478

Barcsen a tanácsadó neve:

Berényi László

Tel: 06/20-559-2232

Tiszapüspökin a tanácsadó neve:

Csóka János

Tel: 06/30-602-3967

Néprajzi gyűjtőmunka a végegyházi cigányok között

Wuscher Anna összeállítása – 3. rész

Ma már csak emlék – pedig követendő példa lehetne – a találkozás, az ismerkedés, a közös hagyománygyűjtés

Koldusból királyfi

Egy nap rettenetes nagy baj történt. Miga sok pénzzel jött haza a vásárból, mert eladott négy lovat. Útközben rablók támadták meg. Leszúrták és elvették a pénzét, aztán úgy eltűntek, mintha a föld nyelte volna el őket. Hetekig kereste a gyilkosokat a rendőrség, de hiába.

– Megbosszúlok apám halálát – mondta Khidi. – Majd én megtalálom a gyilkosait.

– Kicsi vagy még – intette le az anyja.

– Majd megnövök. Nem felejtsem el, mi történt. Tarozok ennyivel az apámnak.

Nagy jajveszékeléssel temette el Migát a család, mert jó ember volt életében. Halálával pedig vége lett a család jólétének is.

Pruca lett a kenyérkereső. Míg az ura élt, csak jószívűségből segített a mások baján. Mostantól azonban nagy szükség lett a darab kenyérré, amit a gyógyításért kapott.

Pusi egy nap azzal kereste fel Prucát, hogy egyik napról a másikra hatalmas bibircsók nőtt az orrára. Segítsen leolvadni.

– Szívesen – mondta Pruca. – Három nap múlva lesz Újhold, akkor gyere!

Jött is Pusi.

Pruca felvett egy kavicsot a földről. Háromszor végigsimította a bibircsók, miközben nézte a letűnő holdat, és mondta:

– Csao naszcsol, ada mange naszcsol!

Halljatok csodát! Reggelre, amilyen gyorsan jött, olyan gyorsan el is tűnt a bibircsók.

Pusi szegény volt, nem adhatott mást, csak egy dinynyét.

Alig ment el Pusi, segítségért jött Kucskár.

– Pruca! Gyere, segíts rajtunk! Befészkeltek magukat az ördögök a házunkba. Éjjel-nappal csörömpölnek. Nappal még csak megvagyunk, mert elmegyünk hazulról, de éjjel a zörgésük meg főleg a kártyázásuk miatt nem merünk elaludni. Fél az egész család.

– Bízd csak rám! – mondta Pruca. Vette a söprűjét. Kinyitotta Kucskár ajtaját. Belépett és nagy mozdulatokkal kezdett söpörni, közben az

ördögöket hajtotta ki az ajtón.

– Zsasztár, zsasztár, zsasztár!

Az ördögök rókává változtak. Összefogódzkodtak, s karika formában kigurultak az ajtón.

Nagyon hálás volt Kucskár, hogy Pruca így megszabadította a családot az ördögöktől.

Nem is lett volna semmi baj, ha a kizavart ördögök nem éppen a királyi palotába fészkeltek volna be magukat. Ott zörögtek, csörömpöltek és a királynét verték, éjjel a mellére ültek. A király fülébe jutott Pruca hatalma, ezért ugrasztott érte egy lovas katonát.

Pruca egy ideig szerénykedett, hogy így tévedés a dolog, meg úgy összetévesztik valakivel, míg megunta a katona. Maga elé kapta a lovon és vágóban vitte a királyi palotába. Itt aztán Pruca már látta, hogy felesleges kéretnie magát, tehát munkához látott. Bekente a királynét a feje búbjától a lába ujjáig vadnyúlzsírral, aztán masszírozta, dögönyözte

szépen sorban. Közben zavarta az ördögöket. Hosszú litániát mondott nekik, de a királyné csak azt értette, hogy időről időre ismétli: Zsasztár beng, zsasztár beng.

Egyszer csak érezte a királyné, hogy Pruca most nyomja ki belőle az ördögöt. Felnéz és látja, hogy egy róka bucskázva megy az ágya mellől az ajtó felé. Megkönynyebbült. Rögtön megfürdött, felöltözött és Pruca tiszteletére nagy ebédet rendezett.

Pruca nézte, nézte, mennyi enni-, innivalót hordanak fel a szolgálak. Ők egy év alatt nem esznek meg ennyi mindent. A nagy nézésben, gondolkodásban eleredtek a könnyei.

– Miért sírsz? – kérdezte a királyné.

– A fiamra gondoltam, aki otthon éheznek, mert nincs egy falás kenyérünk sem.

– Hát, ha már úgysem eszel, meg vár a fiad is, itt ez a kalács, vidd haza!

Pruca megköszönte a kalácsot és elvitte a fiának.

Teltek a napok. Csak nehezen jött össze a Prucáék

mindennapi betevő falatja, mert csak végső esetben hívták Prucát a beteghez, amikor az orvos már szétárt karra állt az ágy mellett. Így a kereset kevés volt. Szégyen, nem szégyen, de a büszke, gazdag asszonyból koldus lett. Kiállt az utcasarokra, s kérte a jó emberek segítségét. Pottyant is néha egy-egy forint. Így aztán csak összejött a vacsorára való.

Egy téli napon azonban Pruca nagyon megfázott, ami nem csoda a vékony ruha, a lyukas cipő mellett. Mind' betegebb, lázasabb lett, majd félrebeszél, végül meghalt.

A temetés után Khidi úgy állt árván egymagában, mint az ujjam. Nem tehetett mást, mint átvállalta az anyja rangságát, kiállt a sarokra koldulni.

Anyja nem hagyta magára. Darázs képében mindig a közelében röpködött. A jó embereket terelgette feléje, hogy könyörüljenek a szegény árván. A rosszaktól megvédte. Kétszer álmában is megjelent Khidinek. Először darázs képében jelentkezett, hogy megismerje, később lassan felvette a régi alakját. Csak a szeme maradt mindig ugyanaz.

Amikor először megjelent álmában, megtanította egy énekre. Mondta, ha azt dalolja a sarkon, biztosan meg-sajnálják az emberek és adnak neki élelemre valót. Hogy mi volt az ének? Valahogy így szólt:

*„Míg a világ világ lesz,
Mindig rosszabb, rosszabb lesz.”*

Csakugyan tetszett a népeknek a gyerek nótája. Többen hoztak neki élelmet, pénzt... Khidi azonban nagyon egyedül érezte magát, ezért gyakran sírdogált. Az anyja látta ezt. Sajnálta. Elhatározta, szerez neki társat. Így is lett. Ezt akkor mondta el neki, amikor másodszor jelent meg álmában. Elmondta, hogy küld neki egy rendes gádzsót, akinek nincs

gyereke. Arról ismeri meg, hogy arany szakálla van. Ha hívja, menjen vele. Ő, Pruca gazdaggá teszi a gádzsót, Khidinek nem kell koldulnia többet.

Pruca valóban kinézett egy becsületes gádzsót, akire a fiát bízhatja. Megjelent neki álmában és kérte, vegye magához a sarkon kéregető kis cigány gyereket. Nem bánja meg.

– Cigánnyal álmodni szerencse – gondolta Miklós, a gádzsó, amikor felébredt. Elment megkeresni a cigány gyereket, akinek a nevét is megálmodta: Khidi.

A sarkon valóban ott kéregetett egy cigány gyerek. Miklós odalépett hozzá.

– Téged hívnak Khidinek?

– Engem.

– Én meg Miklós vagyok – mondja az aranyszakállú gádzsó. – Nincs gyerekem, egyedül élek. Akarsz-e a fiam lenni?

– Szívesen.

El is indultak rögtön hazafelé Miklóshoz. Elöl repült a darázs, mögötte ment Miklós és Khidi.

Gyorsan eltelt a nap. Beszélgettek, ismerkedtek. Este megvacsoráztak, lefeküdtek.

Telt, múlt az idő, egy nap Miklós azt álmodta, hogy Pruca hívja – darázs képében –, menjen utána. Mit tehetett, felkelt, elindult a darázs után.

Messze, a városon kívül a darázs leszállt egy kőre. Miklós úgy gondolta, pihen. Leült ő is, a kő másik oldalára, de a darázs megszólalt:

– Emeld fel a követ a helyéről!

Miklós nekiveselkedett. Birkózott a kővel vagy negyedórát, míg kimozdította a helyéről és elgurította. Akkor aztán a szeme is megállt forgásában, mert annyi aranyat egy rakáson ő még soha nem látott, mint amennyi a kő alatt egy üstben rejtőzött.

– Vidd haza! A tiéd – mondta a darázs.

Örült Miklós, de törhette is a fejét, hogyan tudná hazavinni a temérdek kincset. A

darázs segített ebben is. Megszólalt:

– Vágj egy erős fűzfaágat! Fűzd keresztül az üst fülén! A bottal emeld a válladra az üstöt! Meglásd, elbírod.

Miklós mindent úgy tett, ahogy a darázs mondta. Hajnalra hazaérkezett a kincessel.

Lett jó világ a két árvára. Rögtön vettek új, nagy házat. Több rend ruhát, mint az úri népek. Ha nem üveges hintóval, akkor autóval jártak.

Telt, múlt az idő, Miklós megöregedett. Khidi a lányok után nézegetett.

Egyszer Khidit a színházban meglátta a király lánya. Rögtön megszerette, de Khidi is a királykisasszonyt. Hazakísérte. Hazafelé beszélgettek. Zsófolicá – így hívták a királykisasszonyt – mondta Khidinek, hogy holnap jöjjön el lánykérőbe, mert eddig mindenkit kikoszorozott, ezért mérgében azt mondta az apja: tovább nem vár. Aki elsőnek kéri, annak adja. Hiába lesz minden ellenkezés.

Örült Khidi. Haza sem ment. Egész éjjel a palota körül ácsorgott, nehogy valaki megelőzze. Amikor felkelt a Nap, beköszönt a kastélyba, és kérte a királytól a lányát.

– A tied, fiam. Nem másítom meg a szavamat. Azt mondtam, aki elsőnek kéri, annak adom a lányomat. Meg sem kértem tőle, tesszik-e a vőlegény.

Örült a királykisasszony. Nem kellett kérdezni sem, hogy elfogadja-e hites urának a kérését.

Rögtön megtartották az esküvőt. Mulatott az egész nép. Boldog volt a királykisasszony, de boldogabb Khidi, aki immár koldusból királyfi lett.

Hanem a lakodalom utáni első éjszaka megjelent Pruca a fiának.

– Tudod, mit ígértél, amikor apádat meggyilkolták? Azt, hogy bosszút állsz a haláláért. Én tudom már, hogy ki ölte meg Migát. A főszakács. A pénzéért tette.

Reggel ébredszik Khidi. Nyomta a lelkét az álmom... Reggelineél látja, hogy a főszakács is megismerte őt. Tudja, hogy ki fia-borja, és nagyon sandán pislog rá.

Megfizetek neki, csak találjak rá alkalmat – gondolta Khidi.

Egy-két nap múlva vadászatra ment a királyi udvar. Minden férfi puskát fogott, és hajtotta a vadakat.

Khidi elérkezettnek látta az időt, hogy leszámoljon apja gyilkosával. Egy közeli fa tejéről figyelte, hogyan rak tüzet a szakács a bogrács alá. Amint a láng fellobbant, Khidi lőtt. Mégpedig kétszer egymás után. Egyik golyó fejbe, másik szíven találta a szakácsot, aki rögtön kinyúlt. Abban a pillanatban megjelent két beng, róka képében. Elkapták a gyilkos szakács lelkét és iszkoltak vele a Pokolba. A vadászok meglátták a rókákat. Lőni kezdték őket, de a golyók lepattogtak róluk. Csodálkoztak, milyen erős a bundájuk, de megfogni, lelőni nem lehetett őket.

A vadászat után megjelent a királyi újságban, hogy baleset történt. Vadászat közben véletlenül agyonlőtték a főszakácsot. Ki merte volna gyanúsítani az új királyt?

A vadászat után Khidi elhozta Miklóst a királyi üveghintóval. Ezután már valamennyien boldogan éltek a királyi palotában.

A darázs többet nem jelentkezett, ezért én a mesét befejezem. Ha ismét megjelenik, én is folytatom a mesét.

Szómagyarázat:

Csao naszcsol, ada mange naszcsol = A Hold fog, ez is úgy fogyjon!
zsasztár = menjünk!
zsasztár beng = menj, ördög!
gádzsó = nem cigány ember
átvállalta a rangságát = a koldulás rang

**Mesélő:
Farkas Pál, 65 éves
Doboz, 1984**

– vége –

Cigány kifejezések

Órán

Len angle tumare ginadya!
 So rodes kothe?
 Rode tyi ginadyi!
 Kaj si tyiri irka?
 Soj tyo bajo, bokhalo/i san?
 Bokhalo/i som, khere chi xalom.
 Trushalo/i som raja sityara!
 Vi tu trushali san, muri shej?
 Kana avel chasosko agor, shaj xan, pen!
 So keres kothe?
 Kaj beshel tyo vortako?
 Kasa kames te beshes?
 Lesa/lasa kamav te beshav.
 Arakhlán tyo than?
 Kathe si muro than, aba beshav.
 Sostar chi les angle tyi ginadyi?
 Khere bisterdom la.
 Kaj si tyo ram/cerúza?
 Chi arakhav les.
 Kathe si angla mande.
 Sosa kames te iskiris?
 Zhanes te iskiris lesa?
 Kaj si tyi irka?
 Zha maj intya, naj kathe dostá than!
 Kaj shaj beshav tele?
 Si kathe shusho than, besh tele!
 Kasa kames t'aves ande shkola?
 Me korkovo avav kherestar.
 Pashaj e felyastra si lasho than.
 An avri tyi lecka!
 Kaj si tyire ram?
 Soski farba si les/la?
 Le avri andaj tashka e kenyva!
 Ginav mange variso!
 Sostar naj kathe tyi ginadyi?
 Me inke chi zhanav te ginavav.
 Kon phenel mange paramicha?
 Kon zhanel te phenel paramicha?
 Zhanes te gilyabes?
 Kames te gilyabes?
 Gilyab mange jekh shukar gilyi!
 Kon zhanel te khelel?
 Kon kamel te khelel?
 Vi tu zhanes te kheles?
 Vi me zhanav te khelav.
 Zha, thaj thov tyi musura, melalyij!
 Kaj shutan tyi labda?

Vegyétek elő könyveiteket!
 Mit keresel ott?
 Keresd meg a könyvedet!
 Hol van a füzeted?
 Mi bajod, éhes vagy?
 Éhes vagyok, otthon nem ettem.
 Szomjas vagyok tanító úr!
 Te is szomjas vagy lányom?
 Mikor vége lesz az órának, ehettek, ihattok!
 Mit csinálsz ott?
 Hol ül a barátod?
 Kivel akarsz ülni?
 Vele akarok ülni.
 Megtaláltad a helyedet?
 Itt van a helyem, már ülök.
 Miért nem veszed elő a könyvedet?
 Otthon felejtettem.
 Hol van a ceruzád?
 Nem találom.
 Itt van előttem.
 Mivel akarsz írni?
 Tudsz írni vele?
 Hol van a füzeted?
 Menj arrébb, nincs itt elég hely!
 Hova ülhetek le?
 Van itt üres hely, ülj le!
 Kivel szeretsz jönni az iskolába?
 Én egyedül jövök otthonról.
 Az ablak mellett van jó hely.
 Hozd ki a leckédet!
 Hol vannak a ceruzáid?
 Milyen színe van?
 Vedd ki a táskából a könyvet!
 Olvass nekem valamit!
 Miért nincs itt a könyved?
 Én még nem tudok olvasni.
 Ki mond nekem mesét?
 Ki tud mondani mesét?
 Tudsz énekelni?
 Szeretsz énekelni?
 Énekelj nekem egy szép dalt!
 Ki tud táncolni?
 Ki akar táncolni?
 Te is tudsz táncolni?
 Én is tudok táncolni.
 Menj és mosd meg az arcod, piszkos!
 Hova tetted a labdát?

Sode chasondar ushtyes opre?
 Sode chaso soves khere?
 Sostar san lyindralo/i?
 Av avri kaj e tabla!
 So si tele iskirime pe tabla?
 Le avri e kenyya, ha ginav!
 Shukares ginaves muro shavo.
 Sikav mange tyi ginadyi!
 Xutyil o ram, haj iskirisar!
 Kaj si tyire ram?
 Le avri tyo lolo ram!
 Soskoj kado ram?
 Soski farba si les?
 Kado ram vunetoj.
 Haj kodo ram?
 Kodol ram sa kalej.
 Kathe si jekh lolo, jekh zeleno ram.
 Kodo ram galbenoj.
 Gataj tyi butyi?
 Me aba geisardom la.
 Kos si aba gata la batyusa?
 Sikav mange tyi butyi!
 Ginav kathar o jekh, zhikaj e desh!
 Ginav dujenca opre!
 Sode si jekh thaj jekh?
 Sode si panzh thaj duj?
 Av avri kaj e tabla, haj iskirisar tele!
 Zha palpale pe tyo than!
 Besh palpale pe tyo than!
 Zha kaj o vudár, haj puter avri!
 Phandav andre e felyastra, shil si!
 Kothe dikhav but ginadya.
 Vi man si but ginadya.
 Vi me kamav te ginavav.
 Me chi kamav te ginavav.

Hány órákor kelsz fel?
 Hány órát alszol otthon?
 Miért vagy álmos?
 Gyere ki a táblához!
 Mi van leírva a táblán?
 Vedd ki a könyvet és olvass!
 Szépen olvasol fiam.
 Mutasd meg a könyvedet!
 Fogd a ceruzát és írd!
 Hol vannak a ceruzáid?
 Vedd elő a piros ceruzát!
 Milyen az a ceruza?
 Milyen színe van?
 Ez a ceruza kék.
 És az a ceruza?
 Azok a ceruzák mind feketék.
 Itt van egy piros, egy zöld ceruza.
 Az a ceruza sárga.
 Kész a munkád?
 Én már elkészítettem.
 Ki van már kész a munkával?
 Mutasd meg a munkádat!
 Számolj egytől tízig!
 Számolja kettesével felfelé!
 Mennyi egy meg egy?
 Mennyi öt meg kettő?
 Gyere ki a táblához és írd le!
 Menj vissza a helyedre!
 Ül vissza a helyedre!
 Menj az ajtóhoz és nyisd ki!
 Csukd be az ablakot, hideg van!
 Ott látok sok könyvet.
 Nekem is van sok könyvem.
 Én is szeretek olvasni.
 Én nem szeretek olvasni.

A fotó illusztráció
 LD archívum

A varázshegedű

Sáfár Sándor és Wuscher Anna gyűjtése - 2. rész

– Ne nevettesd ki magad! Válassz becsületes, jó lovat, ne egy vén, kiszuperrált gebét! Amelyiket te választottad, az még 1848-ban volt csikó! Mit kezdenél vele?

– Mit tudom én? Mondtam már, hogy nem vagyok nagyravágyó.

– Márpedig azt a lovat én nem adom! Punktum! – dühöngött Savanyú király.

– Látom, igen köti az ebet a karóhoz, felséges király úr, akkor pedig én sem engedek.

A beszélgetésben éppen eddig jutottak, amikor megjelent a konyhaajtóban egy heptikás, gyagyás vénasszony. Az ember el sem hinné, hogy ez a szipirtyó a gazda felesége, a híres-neves táltos ló.

Az asszony rögvest nekitámadt Petyónak. Szemetelen, követelőző cselédnek nevezte, s azt mondta, hogy látszik rajta, hogy nem volt gyerekszobája. Igen ám, de erre, honnan, honnan sem, ott termett a másik öregasszony is, amelyik Petyónak drukolt. Így aztán a háborúság először hármásban, majd teljes egészében a két vénasszony között folyt, akik a hajuknál fogva ráncigálták, gyömöszölték egymást, éppen úgy, ahogyan csak az asszonyok tudnak verekedni; férfinépség az ilyesmihez nem is ért.

Savanyú király felesége unta meg előbb a viaskodást, hát szó nélkül elkotródott. Savanyú király és Petyó csak bámult, hogy az asszonyok mit művelnek. Mindketten nagyot sóhajtottak most, amikor végre befejezték a háborúságot.

Most, hogy a banya elkotródott, Savanyú király a felesége után ment a házba. Valószínű, tőle is megkapta ismét a járandóságát. Petyó pedig bement az istállóba, s kötőféken vezetve a gebét indult ki a kapun. Utána az öregasszony.

– Jó vásárt csináltál, te lány! Ez a gebe szárnyas táltos ló. Gyorsabban száll, mint a gondolat. Elrepít ez téged az Üveghegy tetejére. Ott találsz egy hegedűt. Az a varázshegedű. Ha eltalálsz, melyik nótát játszod el rajta, Tóni feltámad, s azonnal ott terem. Az ügyességeden meg az eszességeden múlik, hogy mennyi ideig maradsz az Üveghegy tetején. Minden attól függ, mennyire szereted a vőlegényedet, mikor súgja meg a szíved a nótát, mert ebben én sem segíthetek. Ezt neked kell eltalálni. Egyébként, ha valamire szükséged lesz, csak kiálts értem, hogy: Nene!

Petyó, azaz most már Ibolya, felpatant a szárnyas táltos ló hátára, megsarkantyúzta, az pedig repült, mint a gondolat.

Megérkeztek az Üveghegy tetejére. Ibolya leugrott a lóról, s rögvest a varázshegedű irányában vizsgálódott.

– Megvan! – kiáltott fel egyszer csak örömmel.

Kézbe vette, nézegette, pötyögtetett rajta egyet-kettőt, fölstimelte, meggyantázta a vonót, azután találgatta, hogy mi is lehet az a csudálatos nóta:

– Most van a nap lemenőben...? – Á!

Kék nefejejcs...? – Á!

Erdő szélén nagy a zshivaj, láрма...? – Ugyan!

Aztán hogy, hogy nem, egyszer csak rákezdett hegedülni, s énekelt is hozzá:

*„Hajlik a jegenye, pereg a levele,
Kertetek aljába még egyszer
gyere le.*

*Csak annyit szeretnék
megmondani néked,
Ne menj el, ne hagyj itt,
elpusztulok érted,
Jaj, meghalok érted.”*

Halljatok csudát! Ibolya épphogy kimondta az utolsó szót, abban a pillanatban ott termett Tóni. Megölelték, megcsókolták egymást. Örömlük nem lehet elmondani.

– Hogy te milyen eszes lány vagy, Ibolya! Hogyan találtad ki, hogy ezt a nótát kell húzni, hogy elengedjen a halál a rabságából?

– Hogyan? Hogyan? Hát megsúgta a szívem, s csak úgy rájárt a kezem a hegedűn. Na, de ezzel már megvagyunk! A nagyobb gond az, hogy hogyan szabadulhatunk innen, erről a síkos hegyről: gyalog nem mehetünk. A táltos ló kettőnk nem bírta el ilyen úton, pedig itt ugyi nem maradhatunk.

– Hát az biz igaz!

– Na várj csak! Megpróbálkozom Nénével. Háttha erre is tud valami csíziót. Nene! Nene!

– Itt vagyok, lelkem! – hallatszott valahonnan a levegőégből.

Mit látnak! A Göncölszekér rúdja szállt egy pulyka, s lassan előresétált azon. Ettől a rúd lehajlott az Üveghegy tetejére, éppen Ibolya és Tóni lába elé.

– Itt vagyok, lelkem! – szólott ismét a pulyka. – Csak az a baj, hogy nincs ló, amelyik el tudná húzni a Göncöl szekerét. Ehhez, Ibolya, még a te szárnyas táltosod sem ért... De... várj csak! – Azzal kihúzott a szárnyas táltos farkából egy szál szőrt, keresztültette a Göncölszekér rúdján, valamit mormogott csak úgy magának. Hát, Uram! Teremtőm! Nyomban ott termett négy ökör. Befogták őket a Göncöl szekerébe, s lassan, komótosan megindultak hazafelé.

Közben Máté holtta nyilvánította a feleségét. Elment a templomba, hogy misét mondasson a lelki üdvösségéért. Eszébe sem jutott, hogy ma nagypéntek van. A templom tele emberekkel. Még más falubéliek is jöttek, mert a pap híre messze földön terjedt arról, hogy igen tudja nyomni a szöveget. Most is éppen prédikált. Máté meghúzódott a szenteltvíztartó mögött. Várta, hogy szót vált hasson a plébánossal, de az csak mondta a magáét, hogy aszongya:

– Kedves híveim! Szomorú gyásznapi mai. Jézust elfogták a poroszlok a gecemáni kertben és keresztre feszítették.

– Úgy kellett neki! Minek ment oda?! – lépett elő Máté önkéntelenül az emberek legnagyobb megrökönyödésére. – Tudta, hogy ott a legerősebb az őrség, hiszen tavaly is ott fogták el. Akkor az egész családdal megsirattam, de akinek annyi gógyija sincs, hogy ne menjen újra

oda, ahol egyszer már lebukott, az nem érdemli meg a sajnálatot.

– Kifelé! – ordított magánkívül a pap, s az ajtóra mutatott.

– Most mit vacakol velem? Tudom, hogy nekem ad igazat mindenki. Csak nem mernek szólani. Kimehetek, ha az a kívánsága – morogta Máté, most már dühösen, azután kikotródott a templomból. – Látom, a Szent Istennek nincs ínyére ez a misemondatás. Elmegyek a Tildi Szűz Máriához, majd megtudom én, hogy mihez kezdjek ezután.

Kérem tisztelettel, nem hallotta hírét a Tildi Szűz Máriának? Hát az úgy volt, hogy réges-régen kiszáradt egy nagy, terebélyes vadkörtefa. Egyszer évek múlva arra járt egy öreg cigányasszony rőzsét gyűjteni. Ahogy a közelébe ért, megjelent neki a Szűz Mária teljes élet-nagyságban, s megjövendölte az asz-szonynak, hogy estére hazajön a fia, aki rég elvándorolt külföldökre látni. Gazdagok lesznek, lesz hús a káposztá-ba.

A néne szaladta a faluba, elmesélte mindenkinek a csodát. Az emberek per-sze nem hitték el, de estére igazándiból megjött a fiú. Pénzt és feleséget hozott a házhoz.

– Megszimatolta a néne a dolgot, nem a Szűz Mária árulta el neki – süg-dosták a hír elterjedésekor a faluban az emberek. Reggel azután volt nagy csodálkozás!!! A kiszárad, korhad vad-körtefa kizöldellt, és még csak nem is tavasszal, hanem ősszel. A falu népe rö-gvest vett egy Mária-szobrot és a fa odvá-ba tette. Híres búcsújáró hely lett Tild. Én is muzsikáltam ott néhányszor a bú-csúban.

Szóval ott hagytam el, hogy Máté most ide, a Tildi Szűz Máriához készült tanácsért. Föltarisznyázott, ahogy illik. Zsebébe egy üveg fiatalítót csúsztatott és elindult.

Megérkezett Tildre, a híres vad-körtefához, hajlongott néhányat, fo-hászzkodott, hogy mitévő is legyen most már, azután letelepedett a fa alá. Persze arra vigyázott, hogy a Mária-szobornak valahogy hátat ne fordítson. Kibontotta a tarisznyáját és falatozni kezdett, majd szaporán kortyolgatta az itókát. Előbb jókedve kerekedett, de lecsihasztotta magát, mert csak nem dalolhat, táncol-hat a Mária-szobor közelében, így hát csak gondolkogtatott a világ dolgairól meg a maga sorsáról. Az erős gondol-kozástól meg az itókától elernyed, elne-hezült a feje, elaludt. Hogy meddig aludt, meddig sem, én azt nem tudom, de az tény, hogy pirkadt már, amikor ébredezett. Ahogy dörgöli a szemét, egyszer csak hallja ám:

– Menj haza, ne bolyongj a világ-ban!

– Hát, jól van! De hol is vagyok? Ja, igen, ez a Tildi Szűz Mária! De hogy kerültem ide? Miért jöttem ide? – jártatta az eszét Máté.

Akárhogy is gondolkozott, nem tudta kitalálni, hogyan keveredett ide. Eszébe sem jutott, hogy igazándiból ő már ház-as-ember volna, ha megkerülne a felesége, mert bizony mi tagadás, elfelejtette a feleségét. Csak azt tudta, hogy haza kell mennie, mert ezt parancsolta a Tildi Szűz Mária.

Megruganyozta a lépteit, hogy nap-lemente előtt hazaérjen.

Nagy csődület támadt Morgó-pusztán éppen, amikor megérkezett. Készt kicsit. Esteledett, a csillagok már kezdtek pislákolni az égen. Minden rendben lett volna, csak a Göncöl sze-kere ballagott komótosan a négy ökör után. No, Máté még ilyen csodát sem látott!

Hanem mi történt?! Amikor a Göncöl szekere Ibolya háza fölé ért, a kocsi rúdijára repült egy nagy pulyka. A rúd ettől úgy megbillent, hogy lehajolt a föld-re, egyenesen az udvar közepére. Tóni ölbe kapta a menyasszonyát, s a bámé-szkodó emberek szeme láttára lesétált vele a földre.

Egyesek csodálkoztak, másokat elő-fogott a háromnapos hideglelés a féle-lemtől.

– Hazajár a Tóni szelleme.

A fiatalok nem törődtek ezzel. Min-den csoda három napig tart. Majd meg-szokják, hogy él, itt van köztük, nem szellem.

Hanem más néznivaló is akadt. A pulyka a kocsirúdról leszállt a farágatóra, nagyot dru-druzott, megrázkódott és összerogyott. Közben a Göncöl szekere visszasétált az égre.

A bámé-szkodók nézik a pulykát:

– Uram, Teremtő! Szent Istenem! Hiszen ez nem is pulyka, hanem egy két hetes öregasszony.

Csúnycska szegény – gondolta Máté, de azért csak megsajnálta. Leült mellé, rázogatta, élesztgette, végül is megitta fiatalítóval.

Lássatok csudát! A csúnya, resvet öregasszony megrázkódott, s olyan, de olyan szép lánnyá változott, hogy Máté hét vármegyében sem talált volna külön-bet nála. Azért mondom, hogy Máté, mert a lány rögvést az ő nyakába esett. Nem törődött azzal, ki látja, ki nem, ki hallja, ki nem, így szólt:

– Szívemnek szép szerelme! Téged kerestelek égen, földön. Szeretsz-e? Van-e, akit szerettél, akinek elígér-keztél?

– Soha nem szerettem senkit. Rád vártam.

– Hogy nem sülyyed el alatta a föld! Ennek nincs gögyija! – csapták össze a kezüket az emberek. Megjött a felesége, és eszébe sem jut, hogy mi is történt ré-gebben, az esküvő meg miegymás.

Végül is nem szólhattak bele a fia-talok kívánságába. Mit tehettek mást, a fiatalok kívánsága szerint megtartották a kettős lakodalmat, mulattak, vigadtak.

A lakodalom után Ibolya az Arany-rozmaring fogadóban lett primás, Tóni, az ura a cimbalmos, Máté a kontrás. Ibo-lya kedvéért mindig rengetegen jöttek a fogadóba. Az egész környék bolondult az arany színű hajáért, a csillag szeméért. No, és ahogy ő játszott!! Azt csak az hi-szi, aki hallotta. Legkedvesebb nótája: „Hét csillagból van a Göncöl szekere”. – Ki tudná ezt jobban, mint ő.

Amikor húzta, tudja Isten, úgy a szívébe markolt mindenkinek a nóta szépsége, egyik ember sírt, a másik vi-gadott. Féltette is Tóni Ibolyát. Mint a tigris a kölykére, úgy vigyázott minden lépésére. Hanem Lica is féltette a kont-rást, Mátét – mert elfelejtettem mondani, így hívták Máté pulykából széplánnyá változott feleségét –, mert észrevette, hogy az ura néha a kellenél tovább a primáson felejt a szemét. Ha az Aranyrozmaring előtt ólalkodó, az ab-lakon leselkedő cigányasszonyt láttok, tudjátok meg, hogy ő Lica. Eddig a mese.

Mesélő:

**Baranyi Dezső, primás
Balassagyarmat, 1967**

Szómagyarázat:

heptikus = tüdőbajos
gyagyas = szívbjos
fiatalító = pálinka
farágató = fűrészbak
két hetes = 77 éves

Jegyzet:

Nagyon sok cigánymesébe sző val-lási ismereteket a mesemondó. Én a szövegen nem változtattam – két okból. Az egyik az, hogy szerettem volna meg-őrizni a hitelességet; ahogy elhangzott, úgy adom közkézre. A másik ok, hogy a cigány emberekkel foglalkozó pedagógu-soknak, lelkipásztoroknak szeretném hitelesen bemutatni azt az alapot, ahon-nan vallási, erkölcsi nevelésüknek indul-nia kell. Nemcsak ismereteket kell átadni, hanem a szükséges nézeteket javítani kell.

Wuscher Anna

– vége –

E vrazhislyi lavuta

Sáfár Sándoreske thaj Wuscher Annake kidipe - dujto kotor

– Na assavtu avri! Losar maj lasho grast, na jekhe phure gobos. So tu losardan inke jekh mija oxto shelashtarvardesh tha oxto bersh sas khuro! So keres lesa?

– So zhanav me? Phendom aba, chi kamav baro te mangav.

– Me kodo grast chi dav tuke! Punktum! – xolyarlaspe o Shavanyu kraj.

– Dikhav, chi kames te desles, de muro kraj chi me chi mukhav man.

Sar vorbinas ando vudar tordiyolas jekh heptikasho phuri romnyi. O manush chi na chi patyalas, hoj kadi sipirtyovo le gazdaski romnyi si, o hiresho taltosho grast.

E romnyi sigo le Petyoveske das. Buzhanglo sluga, but menges – manusheske phendasles. Dichol pe tute hoj nastu shavoreski soba. Pe kadi chi zhanas kathar, de kothe sas jekh kaver puri romnyi kon pasha Petyovesko chachipo tordiyilas. Kade e xolyi mashkar trin zhene, maj mashkar le duj pura romnya zhalas. Maj aba jekhavreske bala cirdenas, jekhavres marnas, kade hoj kaj kado feri zhuvlya hatyaren, mursha kaj kado chi na chi hatyaren.

Shavanyu krajeski romnyi maj sigo mukhlas hoj maj dur te xanpe, vi gelas tar bivorbako. O Shavanyu kraj thaj Petyo feri dikhnas hoj le duj romnya so kerde. Baro cirde kana getsajlas e xolyi.

O kraj gelas pala peski romnyi ando kher, shajke vi voj das ande late. Petyo andre gelas ando olo, xutyildas le gobos, avri ingerdasles po vudar. Pala lende e phuri.

– Lasho foro kerdan, tus hej! Kado bogo taltosho grast si, maj sigo hural sar o gindipe. Kado hural tusa po Glazhuno Plaja maj opral. Kothe rakhes jekh lavuta. Kodi vrazhislyi lavuta si. Te avri rakhes savi gilyi trubul te kheles pe late Toni opre ushtyel, thaj sigo kothe avla. Hoj sode trubul te ashes po Glazhuno Plaja maj opral kado sikavel soski godyaver san. Sikavel sar kames tye piramnes, tyo jilo kana del duma tuke savi gilyi te kheles, ke ande kado chi

me chi zhutisaravtu. Kado tuke trubul te zhanes. De variso te zhanav te zhutisaravtu cipisar pala mande, hoj : Nenje!

Petyo, vaj akanak aba Ibolya, opre beshlas pe grastesko dumo, thaj hurajlas lasa sar o gindipe.

Resle pe Glazhuno Plaja maj opral. Ibolya tele xutyilas pa o grast, thaj sigo rodelas la lavuta.

– Rakhlemla – cipisardas opre loshasa.

Ando vast lasla, dikhelasla, boldelasla, lake hurura uzharlas, thaj gindilyaspe so shaj avel kodi chudaslyi gilyi.

– Akanak zhal tele o kham...? – Á!

– Vuneto nefelejch...? Á!

– Pasha vesh baro chingardipe si...? De...!

Thaj jekhar feri las te lavutarel, pashal te gilyabel:

„Bandyol e jegenye, tele peren lake patra,

Telal ande bar inke jekhar av tele.

Feri kodo kamos te phenav tuke,

Na zhatar, na mukhma kathe, merav andatu,

Jaj, merav andatu.”

Ashunen chuda! Ibolya sar avri phen das e majpalunyi vorba, vi kothe kerdyilas o Toni. Angalyi dine, chumidine jek-

havres. Lengo loshaimo nashtig zhanen te phenen.

– Hoj tu soski godyaver shej san Ibolya. Sar rakhlan avri hoj kadi gilyi trubul te kheles pej lavuta, hoj te mukhelma o meripe anda phandaibe.

– Sar? Sar? Phendas mange muri jilo, thaj muro vast feri zhalas pej lavuta. No, de kadalesa gata sam. O Baro gindo hoj sar slobodisaras kathar pa kado plaja maj opral. Phujatar nashtig zhas. O grast chi birij duj zhenen, kathe pale nashtig ashas.

– Kado chaches si.

– No azhukar feri, zumavav e Nénje. Hajkam zhanel vi pe kadi variso. Nenje, Nenje!

– Kathe sim, muri shej – ashondiyolas varikathar.

– So dikhen! Po Göncöleske vurdonesko kasht huralylas e pulyka, e pulyka maj anglal gelas po kasht, kodo tele bandyilas po Glazhuno Plaja maj opral, tumna kaj Ibolyake haj Toneske punre.

– Kathe sim, muri shej – das duma pale e pulyka. – Kodo si o gindo, hoj naj kesavo grast savo zhanel te cirdel le Göncölesko vurdon. Kaj kado Ibolya chi tyiro grast chi hatyarel. De... azhukar feri!

– Avri cirdas anda taltoshoski porik jekh bal, perdal cirdas pe le vurdonesko kasht, variso phenlas ande peste, thaj dikh chuda. Sigo kothe kerdyile shtar guruvnya. Andre xutyirdinele kaj o vurdonesko kasht, thaj lokhes gele penge khere.

Ande mashkar khere Mate mulyake phendadas avri peska romnya Ibolya. Gelas ande khangeri, hoj te rugyil ande lako dyi. Chi ande leski godyi nas, hoj adyes baro parashtune si. E khangeri perdo manushenca. Inke vi ande kaver gav avile manusha, ke ashunde ke o rashaj lashes vorbil. Vi akanak o rashaj vorbilas. Mate palal cirdaspe, azhukarlas, hoj te zhanel te vorbilpe le rashajesa, de kodo feri phenel, phenel:

– Dragi manusha! Brigaslo dyes si kado dyes. Jezushes xutyirde ande

gecemaniaki bar, thaj po trushul shutteles.

– Kade trubusardas leske! Sostar gelas kothe! – das anglal Mate, le but manusha feri dikhenas. – Zhanglas, ke kothe si maj zurale le ketani, ke vi bersh akanak kothe xutyirdineles. Atunchi ruttomles vi me mura familiasa, de kas chi kattyi godyi naj, hoj te na zhal palpale kothe kaj aba jekhav tele xutyirdineles, atunchi kodoles chi trubul te sunun.

– Zhatar avri! – cipilas o rashaj, thaj po vudar sikavlas.

– Akanak sostar keres manca? Zhanav, hoj sakon man del chachipo. Feri chi troman te den duma. Avri shaj zhav, te kodo kames – phenlas Mate, aba xolyarnyikos, maj avri gelas anda khangeri.

– Dikhav, le Suntone Devles chi faj kado vorbipe. Zhavtar kaj Tildi Sunto Maria, maj zhanav me, hoj so te kerav pala kado.

Mangav patyivasa, chi ashundan pala Tildi Sunto Maria? Haj kado kade sas, hoj zurales dulmut avri shutyilas jekh baro ambrolesko kasht. Jekhar pala but bersha intya phirdas jekh phuri romnyi kranzhi te kidel. Sar reselas pashal dicholas lake e Sunto Maria, thaj phendas la romnyake, hoj pe ratyate khere avel lako shavo, kon dulmut gelastar ande streine thema. Barvale avna, avla mas ande shax.

E romnyi nashlas ando gav, thaj phendas sakoneske e chuda. Le manusha chi patyajle lake, de pe ratyate chaches avilas lako shavo. Love thaj romnya nadas kaj o kher.

– Hatyardas, zhanglas e romnyi, na e Sunto Maria phendas lake – phennas le manusha ando gav kana avri zhangline. Pe detehara sas baro chudipe!!! O avri shutyilo abrolesko kasht avri zelenysajlas, thaj chi na chi primavarasa, tomanasa. Le gaveske manusha sigo kinde jekh Mariako sobro thaj kaj kasht shuttiles. Baro sunto than kerdyilas Tild. Vi me bashadom kothe unyivar ande buchuvo.

No, kothe inkros, hoj Mate kathe kaj Tildi Sunto Maria avlas, hoj te zhutil leske. Las peski trasta, sar trubul. Ande peski posoty shuttas jekh glazha ternyaripesko pipe, thaj gelastar.

Reslas ande Tild, kaj o baro anbrolesko kasht, rudysardas, hoj so te kerel pala kado, maj tele beshlas tela kasht.

Pe kodo sama lelas, hoj la Mariako sobroske te na boldel dumo. Anglal las peski trasta thaj las te xal, pillas pesko pipe. Anglunes lashi voja kerdyilasles, de nashtig khele, gilyabel angla la Mariako sobro, kade feri las te gindyilpe pala lumake butya, thaj pala pesko trajo. Kathar baro gindyipe, kathar pipe kolo kerdyilas, thaj suttastar. Hoj sode but suttas, me chi zhanav, de aba detehara kerdyolas kana vi voj ushtyilas opere. Sar peske jakha uzharel jekhar feri ashunel:

– Zha khere, na phir ande luma!

– Mishto si! De kaj som? Ova, kadi e Tildi Sunto Maria! De sar kerdyilom kathe? Sostar avilom kathe? – gindyilpes o Mate.

Sar gindyilpes chi zhanel avri te rakhel, hoj sar kerdyilas kathe. Chi ande leski godyi chi avilas, hoj les si romnyi, angla te avlas, ke so te xoxavel, voj bisterdas peska romnya. Feri kodo zhanglas hoj khere trubul te zhal ke kodo phendas leske e Tildi Sunto Maria.

Sidyarlas peske punrenca, hoj inke khere te resel sar tele zhal o kham.

Le manusha sa avral sas ande Morgopuszta kana kher reslas. Cerra maj palal avilas. Aba ratyilas, le cherhaja aba abdyonas po cheri. Sogodi mishto avilosas, feri le Göncölesko vurdon lokhes zhalas pala shtar guruv. No, Mate chi kesavo chuda chi dikhlas inke!

Kana le Göncölesko vurdon kothe reslas opral pe Ibolyako kher, pe le vudonesko kasht huralyilas jekh pulyka. O kasht kade anglal pelas, hoj tele avilas zhikaj e phuv, pe avlinako mashkar. Toni ande peski angalyi las peska piramnya, thaj angla manushenge jakha tele avilas lasa pe phuv.

Si kon chudisarnaspe, si kon kade darajline, hoj trin dyes izdranas kathar e dar.

– Khere phirel le Tonesko dyi.

Le terne chi gindinas pe kado, Sako chuda trin dyes inkrel. Maj sityon hoj trail, mashkar amende si, naj mulo.

De vi kaver dikhipe sas. E pulyka pala vurdonesko kasht tele avilas, bares drudrusardas, kethane cirdaspes, thaj kethane pelas. Mashkar kadi le Göncölesko vurdon palpale gelas po cheri.

Le manusha dikhenas la pulyka:

– Muro Sunto Del! Kadi chi na chi pulyka si, kadi duje kurkengi phuri si.

Zhungalyi chorri – gindyilas Mate, de sunusardasla. Tele beshlas pasha late, ushtyavlasla, thaj pijadasla la ternyeipesko pipesa, so ratyija sas.

Dikhen chuda! E zhungalyi phuri razisardaspe, thaj kesavi shukar shej kerdyilas, hoj Mate chi ande efa foronge kotora chi rakhlosas maj shukar latar. Anda kodi phenav hoj Mate, ke e shej sigo ande leski korr xuttyilas. Chi bunulas hoj kon dikhel kon na, kon shunel kon na, kade das duma:

– Mure jilosko piramno! Tut rodos po cheri, pej phuv. Kames man? Si kas kamlan?

– Chi kana chi kamlom khonyikas. Pe tute azhukardom.

– Hoj chi pharadyol tela leste e phuv. Kadales naj godyi! – shinde kethane penge vast le manusha. Avilas leski romnyi, thaj chi ande leski godyi chi avel, hoj so pecisajlas dulmut, o abav, thaj sogodi.

De nashtig dine duma ande ternenge butya. So shaj kerde, inkerdine le duj abava, pengi voja kerde.

Pala abav Ibolya ande Aranyrozmaringaki kirchima kerdyilas lavutarica, Toni, lako rom po cimbalmo khele, Mate si o kontrashi. Anda Ibolyaki voja but zhene avnas ande kirchima. Sakoneske fajolas lake somnakune bala, lake cherhajenge jakha. No, de sar khelelas! Kado feri kodo patyal, kon ashunel. Laki maj fajno gilyi: „Anda efa cherhaja si le Göncölesko vurdon”. – Kon zhanelas majfeder, sar voj.

Kana cirdelas kadi gilyi, sakoneske ande jilo pusadas, jekh manush rovelas, kaver voja kerlas. Vi daravlas Toni la Ibolya. Pe lako sako ushtype sama lelas. De vi e Lica darvlas le Mates, – ke bisterdem te phenav, hoj kade bushol le Matevoski romnyi, kon anda pulyka kerdyilas shukar shej –, ke sama las, hoj lako rom peske jakha pe lavutarica bistrel. Te dikhenas, hoj angla Aranyrozmaringaki kirchima, pe felyastra choranes andre te dikhel jekh puri romnyi, zhanen avri, hoj kodi e Lica si. Zhi kathe si e paramicha.

Paramichari:
Baranyi Dezső, lavutari
Balassagyarmat, 1967

Paramicha boldas:
Nagy Ludmilla

– agor –

Kérjük, az adatlap kitöltése előtt a pályázati felhívást szíveskedjék figyelmesen átolvasni!

**A Szociális és Munkaügyi Minisztérium, valamint
a Magyarországi Cigányokért Közalapítvány Kuratóriuma közösen
pályázatot hirdet valamennyi cigány tanuló részére a 2009-es évre**

Pályázhatnak: – az általános iskolák 7., 8. osztályos, a hat évfolyamos gimnáziumok 1., 2. osztályos, valamint a nyolc évfolyamos gimnáziumok 3. és 4. osztályos magyar állampolgárságú cigány tanulói,

1. „TANULÁST TÁMOGATÓ ÖSZTÖNDÍJ” – 3,5-től–4,49-es tanulmányi átlagig,
2. „CZINKA PANNA ÖSZTÖNDÍJ” – 4,5-es tanulmányi átlag felett,

Az ösztöndíj elnyerésére csak az a tanuló pályázhat, aki elégtelen osztályzat nélkül zárta az előző tanévet!

Javítóvizsgát nem fogadunk el!

Az átlag számításába nem számít bele a magatartás és szorgalom osztályzat!

Előnyt élveznek a pályázatok elbírálása során azok a fiatalok, akik hátrányos vagy halmozottan hátrányos helyzetű tanulók.

Továbbá előnyt élveznek azok a diákok is, akik a pályázat benyújtása során pályázati adatlapjukon jelzik, hogy a tanulmányi előmenetelük sikereiből tétele érdekében milyen egyéb szolgáltatást kívánnak igénybe venni a kapott támogatás terhére.

(A Köznevelési törvény rendelkezései alapján hátrányos helyzetű tanulónak tekintendő az, akit családi körülményei, szociális helyzete miatt a jegyző védelembe vett, illetve akinek rendszeres gyermekvédelmi kedvezményre való jogosultságát megállapította. Halmozottan hátrányos helyzetű gyermek az a tanuló, akinek a törvényes felügyeletét ellátó szülője, illetve szülei legfeljebb az iskola 8. évfolyamán folytatott tanulmányait fejezte be, fejezték be sikeresen, továbbá az a gyermek, az a tanuló, akit tartós nevelésbe vettek.)

Az ösztöndíj támogatás célja:

Elősegíteni a középfokú továbbtanulást megalapozó általános iskolai tanulmányok folytatását és befejezését.

A pályázatnak tartalmaznia kell:

- a kitöltött adatlapot;
- a 2008/2009-es tanév végén kapott bizonyítvány fénymásolatát, amelyet az iskola tintás aláírással és bélyegzővel hitelesít (az aláírás és a bélyegző nem lehet fénymásolat);
- ahol szöveges értékelés szerepel a bizonyítványban (megfelelt, jól megfelelt, kiválóan megfelelt), a pályázó kérje fel a bizonyítványt kiállító oktatási intézményt, hogy az értékelést érdemjegyekre számítsa át, s azt a hitelesített bizonyítvány-fénymásolatra vezesse fel, vagy állítson ki hiteles igazolást az érdemjegyekről.
- a 2009/2010-es tanévre szóló eredeti iskolalátogatási igazolást;
- a törvényes felügyeletet ellátó szülők nyilatkozatát a legmagasabb iskolai végzettségükről (A nyilatkozathoz szükséges tartalmi követelmények az adatlapon szerepelnek);
- előnyt élvez az a pályázó, mely bírja a lakóhely szerinti település önkormányzat jegyzőjének igazolását a rendszeres gyermekvédelmi kedvezmény megállapításáról, a tanuló védelembe vételéről, illetve a gyámhivatal határozatának másolatát a tanuló tartós nevelésbe vételéről;
- előnyt élvez az a pályázó, mely bírja a helyi vagy megyei cigány kisebbségi önkormányzat – ennek hiányában helyi, megyei vagy országos cigány civil szervezet – eredeti ajánlását, mely tartalmazza a tanulmányi ösztöndíj pályázat keretében való támogatás indoklását. (A pályázati kiírásban meghatározottakon kívül semmilyen más ajánlást nem fogadunk el.)

Felhívjuk a pályázók figyelmét, hogy kizárólag csak a pályázati adatlapon szereplő, alaki és tartalmi követelményeknek maradéktalanul megfelelő ajánlást fogadják el a Kuratórium!

FIGYELEM!
HIÁNYPÓTLÁSRA NINCS LEHETŐSÉG!

**HIÁNYOS VAGY HATÁRIDŐN TÚL BEKÜLDÖTT PÁLYÁZATOKAT NEM FOGADUNK EL,
AZOKAT ÉRVÉNYTELENNEK TEKINTJÜK.**

Az ösztöndíj támogatás összege:

1. „TANULÁST TÁMOGATÓ PÁLYÁZAT” esetén
3,5–4,49 tanulmányi átlagig **25.000 Ft.**

2. „CZINKA PANNA ÖSZTÖNDÍJ” esetén
4,5–5 tanulmányi átlagig **30.000 Ft.**

Az ösztöndíjat elnyert tanulók részére a támogatást egy összegben folyósítjuk.

Felhívjuk a pályázók figyelmét, hogy a rendelkezésre álló keretösszeg erejéig tudjuk támogatni a pályázatokat, ezért a pályázatok elbírálása során előnyt élveznek a jobb tanulmányi átlageredménnyel rendelkező diákok.

A PÁLYÁZATOK POSTÁRA ADÁSI HATÁRIDEJE: 2009. SZEPTEMBER 30.

A pályázatok elbírálási határideje: 2009. december 30.

A megítélt támogatás kifizetésének határideje legkésőbb: 2010. február 28.

Faxon, email-en érkezett pályázatokat nem fogadunk el.

Kérjük, hogy a személyes adatokban bekövetkezett változásokat (név-, lakcímváltozás) a gyors és pontos ügyintézés érdekében a Közalapítvány Irodája felé – soron kívül – írásban jelezni szíveskedjék.

A pályázatot 1 eredeti példányban a szükséges mellékletekkel együtt a Közalapítvány Irodájába kérjük eljuttatni.

A gyors és pontos adatfeldolgozás érdekében kérjük, hogy minden egyes pályázatot külön borítékban, ajánlott küldeményként szíveskedjen továbbítani a Magyarországi Cigányokért Közalapítvány Irodája részére. A problémák elkerülése (az esetleges vitás feladási határidők, a pályázati anyag megküldésének igazolása) végett az ajánlott szelvényt kérjük, őrizze meg. A nem ajánlott küldeményként feladott pályázati anyagokért a Közalapítvány felelősséget nem tud vállalni.

Pályázati adatlap beszerezhető:

Magyarországi Cigányokért Közalapítvány Irodájában személyesen (1081 Budapest, Köztársaság tér 3. Telefon: 06-1-455-9030, Fax: 06-1-455-9038), vagy felbélyegzett válaszboríték ellenében azt az Iroda postán elküldi a pályázónak, illetve letölthető a www.macika.hu honlapról.

PÁLYÁZATI FELHÍVÁS

A Szociális és Munkaügyi Minisztérium, valamint a Magyarországi Cigányokért Közalapítvány Kuratóriuma közösen pályázatot hirdet valamennyi cigány tanuló részére a 2009-es évre

Pályázhatnak: **szakiskolai, illetve az érettségi után a középiskola által meghirdetett 5., 6. osztálynak megfelelő képzésen, nappali tagozaton résztvevő magyar állampolgárságú cigány tanulók 3,0-tól 5,0 tanulmányi átlagig.**

(Azok a tanulók, akik érettségi után olyan felsőfokú oktatási intézmény vagy egyéb oktatási szolgáltató által indított felsőfokú szakképzésben vesznek részt, mely nem az egyetemi vagy főiskolai végzés megszerzésére irányul, nem pályázhatnak.)

Az ösztöndíj elnyerésére csak az a tanuló pályázhat, aki elégtelen osztályzat nélkül zárta az előző tanévet!

Javítóvizsgát nem fogadunk el!

Az átlag számításába nem számít bele a magatartás és szorgalom osztályzat!

Előnyt élveznek a pályázatok elbírálása során azok a fiatalok, akik hátrányos vagy halmozottan hátrányos helyzetű tanulók.

Továbbá előnyt élveznek azok a diákok is, akik a pályázat benyújtása során pályázati adatlapjukon jelzik, hogy a tanulmányi előmenetelük sikeresebbé tétele érdekében milyen egyéb szolgáltatást kívánnak igénybe venni a kapott támogatás terhére.

(A Köznevelési törvény rendelkezései alapján hátrányos helyzetű tanulónak tekintendő az, akit családi körülményei, szociális helyzete miatt a jegyző védelembe vett, illetve akinek rendszeres gyermekvédelmi kedvezményre való jogosultságát megállapította. Halmozottan hátrányos helyzetű gyermek az a tanuló, akinek a törvényes felügyeletét ellátó szülője, illetve szülei legfeljebb az iskola 8. évfolyamán folytatott tanulmányait fejezte be, fejezték be sikeresen, továbbá az a gyermek, az a tanuló, akit tartós nevelésbe vettek.)

Az ösztöndíj támogatás célja:

A munkaerőpiacon való elhelyezkedés esélyeinek elősegítését.

A pályázatnak tartalmaznia kell:

- a kitöltött adatlapot;
- a 2008/2009-es tanév végén kapott bizonyítvány fénymásolatát, amelyet az iskola tintás aláírással és bélyegzővel hitelesít (az aláírás és a bélyegző nem lehet fénymásolat);
- ahol szöveges értékelés szerepel a bizonyítványban (megfelelt, jól megfelelt, kiválóan megfelelt), a pályázó kérje fel a bizonyítványt kiállító oktatási intézményt, hogy az értékelést érdemjegyekre számítsa át, s azt a hitelesített bizonyítvány-fénymásolatra vezesse fel, vagy állítson ki hiteles igazolást az érdemjegyekről.
- a 2009/2010-es tanévre szóló eredeti iskolalátogatási igazolást;
- a törvényes felügyeletet ellátó szülő/k nyilatkozatát a legmagasabb iskolai végzettségükről (A nyilatkozathoz szükséges tartalmi követelmények az adatlapon szerepelnek);
- előnyt élvez az a pályázat, mely bírja a lakóhely szerinti település önkormányzat jegyzőjének igazolását a rendszeres gyermekvédelmi kedvezmény megállapításáról, a tanuló védelembe vételéről, illetve a gyámhivatal határozatának másolatát a tanuló tartós nevelésbe vételéről;
- előnyt élvez az a pályázat, mely bírja a helyi vagy megyei cigány kisebbségi önkormányzat – ennek hiányában helyi, megyei vagy országos cigány civil szervezet – ajánlását, mely tartalmazza a tanulmányi ösztöndíj pályázat keretében való támogatás indoklását. (A pályázati kiírásban meghatározottakon kívül semmilyen más ajánlást nem fogadunk el.)

Felhívjuk a pályázók figyelmét, hogy kizárólag csak a pályázati adatlapon szereplő, alaki és tartalmi követelményeknek maradéktalanul megfelelő ajánlást fogadják el a Kuratórium!

FIGYELEM!

HIÁNYPÓTLÁSRA NINCS LEHETŐSÉG!

HIÁNYOS VAGY HATÁRIDŐN TÚL BEKÜLDÖTT PÁLYÁZATOKAT NEM FOGADUNK EL, AZOKAT ÉRVÉNYTELENNEK TEKINTJÜK.

Az ösztöndíj támogatás összege: **30.000 Ft**

Az ösztöndíjat elnyert tanulók részére a támogatást egy összegben folyósítjuk.

Felhívjuk a pályázók figyelmét, hogy a rendelkezésre álló keretösszeg erejéig tudjuk támogatni a pályázatokat, ezért a pályázatok elbírálása során előnyt élveznek a jobb tanulmányi átlageredménnyel rendelkező diákok.

A PÁLYÁZATOK POSTÁRA ADÁSI HATÁRIDEJE: 2009. SZEPTEMBER 30.

A pályázatok elbírálási határideje: 2009. december 30.

A megítélt támogatás kifizetésének határideje legkésőbb: 2010. február 28.

Faxon, email-en érkezett pályázatokat nem fogadunk el.

Kérjük, hogy a személyes adatokban bekövetkezett változásokat (név-, lakcímváltozás) a gyors és pontos ügyintézés érdekében a Közalapítvány Irodája felé – soron kívül – írásban jelezni szíveskedjék.

A pályázatot 1 eredeti példányban a szükséges mellékletekkel együtt a Közalapítvány Irodájába kérjük eljuttatni.

A gyors és pontos adatfeldolgozás érdekében kérjük, hogy minden egyes pályázatot külön borítékban, ajánlott küldeményként szíveskedjen továbbítani a Magyarországi Cigányokért Közalapítvány Irodája részére. A problémák elkerülése (az esetleges vitás feladási határidők, a pályázati anyag megküldésének igazolása) végett az ajánlott szelvényt kérjük, őrizze meg. A nem ajánlott küldeményként feladott pályázati anyagokért a Közalapítvány felelősséget nem tud vállalni.

Pályázati adatlap beszerezhető:

Magyarországi Cigányokért Közalapítvány Irodájában személyesen (1081 Budapest, Köztársaság tér 3. Telefon: 06-1-455-9030, Fax: 06-1-455-9038), vagy felbélyegzett válaszborték ellenében azt az Iroda postán elküldi a pályázónak, illetve letölthető a www.macika.hu honlapról.

PÁLYÁZATI FELHÍVÁS

**A Szociális és Munkaügyi Minisztérium, valamint
a Magyarországi Cigányokért Közalapítvány Kuratóriuma közösen
pályázatot hirdet valamennyi cigány tanuló részére a 2009-es évre**

Pályázhatnak:

gimnáziumi, és érettségit adó szakközépiskolai, a hat évfolyamos gimnáziumok 9., 10., 11., 12. osztályos, valamint a nyolc évfolyamos gimnáziumok 9., 10., 11. és 12. osztályos nappali tagozaton tanuló, magyar állampolgárságú cigány diákok 3,0-tól 5,0 tanulmányi átlaggal.

Az ösztöndíj elnyerésére csak az a tanuló pályázhat, aki elégtelen osztályzat nélkül zárta az előző tanévet!

Javító vizsgát nem fogadunk el!

Az átlag számításába nem számít bele a magatartás és a szorgalom osztályzat!

Előnyt élveznek a pályázatok elbírálása során azok a fiatalok, akik hátrányos vagy halmozottan hátrányos helyzetű tanulók.

Továbbá előnyt élveznek azok a diákok is, akik a pályázat benyújtása során pályázati adatlapjukon jelzik hogy a tanulmányi előmenetelük sikeresebbé tétele érdekében milyen egyéb szolgáltatást kívánnak igénybe venni a kapott támogatás terhére.

(A Köznevelési törvény rendelkezései alapján hátrányos helyzetű tanulónak tekintendő az, akit családi körülményei, szociális helyzete miatt a jegyző védelembe vett, illetve akinek rendszeres gyermekvédelmi kedvezményre való jogosultságát megállapította. Halmozottan hátrányos helyzetű gyermek az a tanuló, akinek a törvényes felügyeletét ellátó szülője, illetve szülei legfeljebb az iskola 8. évfolyamán folytatott tanulmányait fejezte be, fejezték be sikeresen, továbbá az a gyermek, az a tanuló, akit tartós nevelésbe vettek.)

Az ösztöndíj támogatás célja:

Elősegíteni a felsőfokú továbbtanulást megalapozó középiskolai tanulmányok folytatását és befolyezését.

A pályázatnak tartalmaznia kell:

- **a kitöltött adatlapot;**
- **a 2008/2009-es tanév végén kapott bizonyítvány fénymásolatát**, amelyet az iskola tintás aláírással és bélyegzővel hitelesít (az aláírás és a bélyegző nem lehet fénymásolat);
- **ahol szöveges értékelés szerepel a bizonyítványban (megfelelt, jól megfelelt, kiválóan megfelelt), a pályázó kérje fel a bizonyítványt kiállító oktatási intézményt, hogy az értékelést érdemjegyekre számítsa át, s azt a hitelesített bizonyítvány-fénymásolatra vezesse fel, vagy állítson ki hiteles igazolást az érdemjegyekről.**
- **a 2009/2010-es tanévre szóló eredeti iskolalátogatási igazolást;**
- **a törvényes felügyeletet ellátó szülő/k nyilatkozatát a legmagasabb iskolai végzettségükről (A nyilatkozathoz szükséges tartalmi követelmények az adatlapon szerepelnek);**
- **előnyt élvez az a pályázat, mely bírja a lakóhely szerinti település önkormányzat jegyzőjének igazolását a rendszeres gyermekvédelmi kedvezmény megállapításáról, a tanuló védelembe vételéről, illetve a gyámhivatal határozatának másolatát a tanuló tartós nevelésbe vételéről;**
- **előnyt élvez az a pályázat, mely bírja a helyi vagy megyei cigány kisebbségi önkormányzat – ennek hiányában helyi, megyei vagy országos cigány civil szervezet – ajánlását, mely tartalmazza a tanulmányi ösztöndíj pályázat keretében való támogatás indokolását. A pályázati kiírásban meghatározottakon kívül semmilyen más ajánlást nem fogadunk el.**

Felhívjuk a pályázók figyelmét, hogy kizárólag csak a pályázati adatlapon szereplő, alaki és tartalmi követelményeknek maradéktalanul megfelelő ajánlást fogadja el a Kuratórium!

FIGYELEM!

HIÁNYPÓTLÁSRA NINCS LEHETŐSÉG!

**HIÁNYOS VAGY HATÁRIDŐN TÚL BEKÜLDÖTT PÁLYÁZATOKAT NEM FOGADUNK EL,
AZOKAT ÉRVÉNYTELENNEK TEKINTJÜK.**

Az ösztöndíj támogatás összege: **40.000 Ft.**

Az ösztöndíjat elnyert tanulók részére a támogatást egy összegben folyósítjuk.

Felhívjuk a pályázók figyelmét, hogy a rendelkezésre álló keretösszeg erejéig tudjuk támogatni a pályázatokat, ezért a pályázatok elbírálása során előnyt élveznek a jobb tanulmányi átlageredménnyel rendelkező diákok.

A PÁLYÁZATOK POSTÁRA ADÁSI HATÁRIDEJE: 2009. SZEPTEMBER 30.

A pályázatok elbírálási határideje: 2009. december 30.

A megítélt támogatás kifizetésének határideje legkésőbb: 2010. február 28.

Faxon, email-en érkezett pályázatokat nem fogadunk el.

Kérjük, hogy a személyes adatokban bekövetkezett változásokat (név-, lakcímváltozás) a gyors és pontos ügyintézés érdekében a Közalapítvány Irodája felé – soron kívül – írásban jelezni szíveskedjék.

A pályázatot 1 eredeti példányban a szükséges mellékletekkel együtt a Közalapítvány Irodájába kérjük eljuttatni.

A gyors és pontos adatfeldolgozás érdekében kérjük, hogy minden egyes pályázatot külön borítékban, ajánlott küldeményként szíveskedjen továbbítani a Magyarországi Cigányokért Közalapítvány Irodája részére. A problémák elkerülése (az esetleges vitás feladási határidők, a pályázati anyag megküldésének igazolása) végett az ajánlott szelvényt kérjük, őrizze meg. A nem ajánlott küldeményként feladott pályázati anyagokért a Közalapítvány felelősséget nem tud vállalni.

Pályázati adatlap beszerezhető:

Magyarországi Cigányokért Közalapítvány Irodájában személyesen (1081 Budapest, Köztársaság tér 3. Telefon: 06-1-455-9030, Fax: 06-1-455-9038), vagy felbélyegzett válaszborték ellenében azt az Iroda postán elküldi a pályázónak, illetve letölthető a www.macika.hu honlapról.

OLVASSUNK MAGUNKRÓL!

Kedves Olvasóink!

Ezúton is szeretnénk megköszönni érdeklődésüket lapunk iránt. Örömmel tapasztaljuk, hogy olvasóköreink folyamatosan bővül, s lapunkat egyre többen olvassák honlapunkon (www.lungodrom.hu) keresztül is.

A nagy érdeklődésre való tekintettel új kezdeményezést indítunk **Olvassunk magunkról!** címmel.

- Szeretné megismertetni települése hagyományait másokkal is?
- Ismer szakmai és regionális összefogást, a szervezetek közötti együttműködés kialakítását szolgáló modellértékű programokat?
- Kulturális programon vett részt és jól érezte magát?
- Példaképként tekint valakire, aki életpályájával mások számára is minta lehet?

Fesztivál, falunap, képzési program, szakmai együttműködés?

Írjon róla, hogy mások is megtudják!

Várjuk olvasóink írásait a településükön, a megyékükben, a régióban történő eseményekről!

Leveleiket, fényképeiket várjuk szerkesztőségünk címére:
5000 Szolnok, Aranka u. 3.

A Szerkesztőség

MEGRENDELŐ

Megrendelem az LD című roma lapot

..... példányban, az alábbi címre:

Megrendelő neve:

Címe:

.....

Előfizetési díj
egy évre: 3600,- Ft,
fél évre: 1800,- Ft,
negyedévre: 900,- Ft

*A megrendelőlapot és az előfizetési díjat
a szerkesztőség címére kérjük eljuttatni:*

5000 Szolnok, Aranka u. 3.

Telefon:

(06) 56/420-110

*Előfizethető rózsaszínű
postai utalványon.*

FELHÍVÁS

Tatárszentgyörgyön,
a 2009. február 23-án történt tragédia során
egy öt éves kislány és édesapja veszítette életét.
Az eset során a család lakóháza
és minden vagyona megsemmisült.

Kérjük, amennyiben lehetősége van rá,
támogassa adományával az árván maradt családot.

Adományát az alábbi számlaszámra utalhatja:

Jakab Renáta, Tatárszentgyörgy
Örkényi Takarékszövetkezet Tatárszentgyörgyi
Kirendeltsége

Számlaszám: 65500020-30038133-61000008

Antidiszkriminációs Ügyfélszolgálati Hálózat

A hálózatban részt vevő ügyvédek

Borsod-Abaúj-Zemplén megye

Dr. Kiss Éva
3527 Miskolc,
Széchenyi út 35.
Tel: 06 (46) 354-811

Dr. Főnyedi Béla
3980 Sátoraljaújhely,
Kossuth tér 5.
Tel: 06 (47) 322-955

Bács-Kiskun megye

Dr. Sente Zsolt
6400 Kiskunhalas, Tó u. 36.
Tel: 06 (77) 428-064, 423-612
Fax: 06 (77) 428-064

Baranya megye

Dr. Olt György
7700 Mohács, Kossuth u. 51.
Tel: 06 (69) 510-315

Békés megye

Dr. Lipták András
5540 Szarvas.
Arató Pál u. 1/1.
Tel: 06 (66) 216-004

Csongrád megye

Dr. Simonné
Dr. Báron Zsuzsanna
6930 Makó,
Kálvária u. 94.
Tel: 06 (62) 219-015

Fejér megye

Dr. Dobai Lajos
8000 Székesfehérvár,
Börgyár út 2.
Tel: 06 (22) 313-463

Győr-Moson-Sopron megye

Dr. Karcagi-Mészáros Zsolt
9023 Győr, Hunyadi u. 13.
Tel./Fax: 06 (96) 442-968

Heves megye

Dr. Keindlné
Dr. Patyi Zsuzsanna
3360 Heves, Arany J. út 15.
Tel: 06 (36) 545-155

Hajdú-Bihar megye

Dr. Czakó Marianna
4031 Debrecen,
Kishegyesi út 38. fsz.
Tel: 06 (52) 541-657, 541-658
Mobil: 06-20/384-3853

Komárom-Esztergom megye

Dr. Kiss Juhász István
2800 Tatabánya,
Ságvári E. u. 15.
Tel: 06 (34) 323-185

Pest megye

Dr. Lázók Tibor
Dr. Várhelyi W. Péter
Budapest VII. ker.
Dohány u. 76. (OCÖ)
Tel.: 06-1-322-8903/115 mellék

Dr. Molnár Iván
2740 Abony,
Kossuth tér 1.
Tel: 06 (53) 360-135,
360-136/106 mellék
Fax: 06 (53) 360-064

Somogy megye

Dr. Kócsó József
7400 Kaposvár,
Szent Imre u. 14. 1/8.
Tel: 06 (82) 413-906

Szabolcs-Szatmár-Bereg megye

Dr. Lőkös Eleonóra
4400 Nyíregyháza,
Hősök tere 9.
Tel: 06 (42) 407-468

Dr. Ferenczy Róbert
4600 Kisvárd,
Szent László út 57.
Tel: 06 (45) 421-523

Jász-Nagykun-Szolnok megye

Dr. Fancsalí Ágnes
5000 Szolnok, Szapáry út 19.
Tel: 06 (56) 420-110

Tolna megye

Dr. Sümegi Helga
7090 Tamási, Rácvölgy 7.
Tel: 06 (74) 474-977
Fax: 06 (74) 570-110

Nógrád megye

Dr. Farkas Imre
2660 Balassagyarmat,
Rákóczi fejedelem u. 18.
Tel: 06 (35) 505-995
Fax: 06 (35) 300-782

Veszprém megye

Dr. Harcos Gábor
8200 Veszprém,
Szabadság tér 15.
Tel: 06 (88) 329-489

Zala megye

Dr. Németh Györgyi
8800 Nagykanizsa
Teleki u. 14.
Tel: 06 (93) 312-749

Vas megye

Dr. Kabay Gábor
9700 Szombathely,
Óperint u. 1.

Radics Szilveszter: Balatoni alkony – Fotó: LD archívum